

*Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav Etnologie
Magisterské prezenční
jednooborové studium
2001-06*

Lukáš Laube

„MOTÝLCI“

*- diplomová práce -
Praha 2006*

Vedoucí diplomové práce

PhDr. J. Skupník, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval zcela samostatně a uvádím v ní veškeré
prameny a uvádím v ní veškeré prameny, které jsem k jejímu napsání použil.

5. 9. 2006

Datum

L. M.

Podpis

Obsah

1. Úvod	5
2. Zákonitosti mužské prostituce	8
2.1. Společenský rámec mužské prostituce	8
2.2. Kdo jsou mužští prostituti	10
2.3. Životní vzory chování mužských prostitutů	12
3. Kdo jsou to „motýlci“?	15
3.1. Kolik existuje „motýlků“?	15
3.2. Sociální původ „motýlků“	16
3.3. Národnostní původ „motýlků“	18
3.4. Sexuální orientace „motýlků“	19
3.5. Závěr	20
4. Strategie přežití na ulici	22
4.1. Existuje jednotná komunita?	22
4.2. Sebereflexe	24
4.3. Individualizace a její socializace	25
4.4. Kde žijí „motýlci“?	26
4.5. Drogová a jiné závislosti	27
4.6. Nemoci a choroby „motýlků“	29
4.7. Prodejnost „motýlků“	31
4.8. Kdo jsou zákazníci „motýlků“	33
4.9. Sexuální orientace zákazníků	34
4.10. Kde podnikají „motýlci“	36
4.11. Porno průmysl a „motýlci“	39
4.12. Ostatní způsoby obživy na ulici	40
4.13. Systém přezdívek	41
4.14. Používané jazykové obraty	42
4.15. Závěr	43
5. Pohled ze strany „motýlků“ aneb existuje pomoc „motýlkům“?	44
5.1. Vztah „motýlků“ k Policii	45
5.2. Vztah „motýlků“ k neziskovým institucím	46

5.3. Vztah „motýlků“ k městským orgánům sociální péče, domovům mládeže a ostatním výchovně-nápravným zařízením	48
5.4. Závěr	53
6. Pohled z „druhé strany“	55
6.1. Co je to být komerčně sexuálně zneužívaný	56
6.2. Kolik existuje komerčně sexuálně zneužívaných	57
6.3. Kdo jsou zákazníci komerčně sexuálně zneužívaných	58
6.4. Co je důvodem ke komerčně sexuálnímu zneužívání	59
6.5. Kdo jsou komerčně sexuálně zneužívaní	60
6.6. Závěr	61
7. K závěru	63
8. Užitá literatura	64
9. Informátoři	66
10. Resumé	67

1. Úvod

Motýl patří mezi hmyz přelétávající z jedné květiny na druhou, na které se živí. Lidé, o nichž pojednávám v této práci, jsou muži a mládež žijící jako motýli, přelétávají z jednoho pohlavního orgánu na druhý a tato činnost je „živí“. Jsou to muži vydělávající si mužskou prostitucí. Tak vzniká analogie mezi motýlem a „motýlkem“, na niž mě upozornil hlavní koordinátor Projektu Šance, a kterou následně užívám v celé práci.

Byl sychravý jarní večer a já jsem se ploužil do školy na jednu z posledních přednášek toho dne. Přednáška se měla týkat metod sociální práce a politiky zaměřené na Děti ulice a hlavně na mužskou prostituci. Měla to být jedna z dalších nudných přednášek, kterých jsem díky svému mnohaletému studiu absolvoval desítky. Stalo se ovšem něco úplně jiného než bych si představoval. Do místnosti přišel muž s maďarským přízvukem a začal zaníceně a věcně přednášet, předělal původně nudnou přednášku v báječnou inspirující show.

Přednášející se jmenoval László Shümegeh z neziskové organizace nazvané Projekt Šance. Během přednášky jsem začal pomalu věřit v jeho projekt, vizi či poslání. Fascinovalo mě jeho myšlení, znalost problému a zanícenost.

Přitahován touhou po poznání o lidech, o kterých jsem slyšel přednášet, kontaktoval jsem Projekt Šance. Tam jsem začal jako student Lászla Shümegeha poznávat realitu jejich života. Dodnes mě jejich životní příběhy zároveň fascinují i děsí.

Projekt Šance je kulturně-osvětové poradenské centrum, založené osobou László Sümegeha v roce 1995. Je to jeden z mála projektů dělajících opravdu terénní práci přímo na ulici. Projekt se zaměřuje na „motýlky“ a ostatní děti ulice, poskytuje základní pomoc a poradenství. Díky němu jsem mohl vykonat výzkum mezi „motýlky“ v letech 2003-04. Mezi „motýlky“ jsem strávil přes 900 hodin pozorování a rozhovorů. Každý týden jsem se mezi nimi pohyboval nejméně 8-12 hodin a snažil se je pochopit.

Touto prací bych chtěl zmíněné organizaci, a především osobě László Sümegeha, za vše poděkovat. Veškeré výpovědi „motýlků“ označené v této práci kurzivou pocházejí od jednotlivých „motýlků“ či výše zmíněného streetworkera. Dále pak i citace z literatury jsou vypsány kurzivou.

Dále bych chtěl upozornit na to, že je to pouze studentská práce. Můj pohled na komunitu je třeba chápat jako neovlivněný „zvenčí“, ale také jako často ovlivněný

skupinou, v níž jsem výzkum dělal. Práce má za cíl poskytnout informace o každodenní životní realitě „motýlků“. Autor by se rád spokojil pouze se čtenářovým uznáním samotné existence „motýlků“ a jejich způsobu přežití.

Hlavním problémem při psaní této práce byla neexistence literatury, která by o mužské prostituci v tomto konkrétním terénu vypovídala. Veškerá čísla uvedená v této práci tedy pocházejí z konzultací s vedením Projektu Šance a mého pobytu mezi nimi. Podkapitoly *Sociální původ „motýlků“* a *Národnostní původ „motýlků“* vycházejí z poskytnutých dotazníků, které každoročně vypracovává Projekt Šance v rámci Národního programu boje proti AIDS pro Ministerstvo zdravotnictví.

Samozřejmě cizojazyčná literatura o mužské prostituci existuje, i když je v našich podmínkách těžko dostupná. Naštěstí se mi podařilo shromáždit několik základních děl o mužské prostituci, z nichž tato práce ve svém teoretickém základu vychází.

V celé práci neprozrazuji místo, kde se prostituce odehrává. Čtenáři by měla stačit informace, že jde o jedno z hlavních měst nacházející se ve střední Evropě.

První kapitola následující diplomové práce, *Zákonitosti mužské prostituce*, se snaží ukázat celkový svět mužské prostituce, typy prostitutů a jejich strategie přežití. Vychází převážně z děl Michela Doraise, *Rent Boys*, *The World of Male Sex Workers* a *Don't Tell: The Sexual Abuse of Boys*. Dále pak je ovlivněna díly Rolanda Girtlera, *Randkulturen*, *Theorie der Unanständigkeit* a *Der Strich*. Tato kapitola by čtenáři měla sloužit jako teoretické pojednání o mužské prostituci.

Druhá kapitola, *Kdo jsou to „motýlci“?* ukazuje základní charakteristiky „motýlků“ v konkrétním terénu. Posuzuje celkový počet, sexuální orientaci, národnostní a sociální původ „motýlků“ ve městě.

Třetí kapitola, *Strategie přežití na ulici*, prezentuje životní strategii, kterou si „motýlci“ zvolili pro své přežití na ulici. Ukazuje funkčnost a schopnost této strategie přežití na ulici. Zároveň se snaží zaobírat i problémy a úskalím této strategie pro samotné jednotlivce.

Čtvrtá kapitola, *Pohled ze strany „motýlků“ aneb Existuje pomoc „motýlkům“?*, chce poskytnout pohled na neziskové organizace a státní sektor obklopující svět „motýlků“. Snaží se ukázat důležitost „motýlků“ pro oba sektory. Poukazuje na schopnost výchovy a začlenění „motýlků“ do většinové společnosti a celkové ovlivnění životní strategie „motýlků“ neziskovým i státním sektorem.

Veškeré informace a data shromážděna v kapitolách dvě až čtyři vycházejí z terénního výzkumu autora a ze statistik Projektu Šance.

Poslední pátá kapitola, *Pohled „z druhé strany“*, vychází z dokumentu *Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčně sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období*. Kapitola se pokouší shrnout informace, které vlastní instituce statní moci o „motýlcích“ a poskytnout tak jejich pohled na svět mužské prostituce.

2. Zákonitosti mužské prostituce

Na začátku této kapitoly bych rád charakterizoval pohled na sociální jev prostituci a sexuální chování její účastníků. V celé této práci vycházím z kulturně relativistického závěru antropologie sexuality, který ve své knize zastává F. Vrhel¹.

1. *sexuální kultury jsou velice proměnlivé ve svých ideologiích a hodnotách i ve způsobech jejich integrace do ‚zbytku‘ kontextu příslušné kultury.*
2. *sexuální kultura představuje bezprostřední milieu sexuality, důležité pro její určení a zvnějšňování jak jednotlivci, tak skupinami.*
3. *sexuální kultury jako představitelné celky pronikavě ovlivňují sexuální chování.*

2.1. Společenský rámec mužské prostituce

Mužská prostituce je sociální jev objevující se v naší společnosti, vytvářející jednu ze subkultur či „okrajových kultur“ naší městské kultury. Ta se samozřejmě skládá i z mnoha dalších „okrajových kultur“ (žebráci, pašeráci, prostitutky, policisté, úředníci, atd.)². Všechny tyto subkultury jsou ovšem provázány s „velkou“ kulturou. Tato provázanost se uskutečňuje pomocí několika „styčných bodů“ - tedy společenských tříd, jež vytvářejí společenský rámec propojující „velkou“ kulturu s kulturou „motýlků“.

Tyto společenské třídy jsou následující:

- mužští prostituti
- klienti
- lidé mající zisk z mužské prostituce
- zákonodárci, úředníci

Podle kanadského sociologa M. Doraise je celý systém mužské prostituce jedno velké společenské „představení“ výše zmíněných skupin. „*Male prostitution, like other type of sex work, may be conceptualized as a mise en scène of four different groups of actors.*”³

¹ F.Vrhel, Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko, Panoráma biologické a sociokulturní antropologie, Brno, 2002, str.44

² „Okrajovými kultury“ města se zabývá Roland Girtler v knize Randkulturen, Theorie der Unanständigkeit, Wien 2003

³ M.Dorais, Rent Boys, The World of Male Sex Workers, London, 1997, str.17

První skupinou jsou samotní prostituti, ti jsou úzce provázáni se skupinou druhou, tedy se svými zákazníky. *“The first group, prostitutes, shares the stage with the second, their clients, the majority of them male, most coming singly but some in couples.”*⁴

Třetí skupinu tvoří lidé mající finanční zisk z mužské prostituce. *“The third group comprises all the entrepreneurs revolving around these two groups and profiting from their interaction without physically participating in it. These sex entrepreneurs are the proprietors of male strip clubs, escort agencies, and massage parlors as well as gay bars where young sex workers are welcomed or tolerated; the makers of pornography, who use sex workers as a raw material; drug dealers, of whom many hustlers, strippers, and their admirers are excellent clients; the operators of rooming houses, motels, and small hotels in the vicinity of places of prostitution and bars, where rooms may be rented for a short period; even general or specialized newspapers and magazines that advertise male sexual services (these advertisers are reportedly charged higher rates).”*⁵

Poslední čtvrtá skupina se skládá z úředníků, zákonodárců a představitelů neziskového sektoru. Ti by měli formulovat právní normy a i prakticky dohlížet na sociální fenomén zvaný mužská prostituce. *“The fourth group consists of individuals such as legislators, judges and, especially, opinion leaders whose mission is to produce social norms and enforce them by means of policing, prosecution, or other approaches. It is they who determine what may legally be seen in a strip show, who define the term ‘solicitation’ for legal purposes, who determine the extent to which sites of street prostitution, strip clubs, and even escort agencies will be watched and their clients harassed. They are generally the sworn enemies of the sex entrepreneurs.”*⁶ Tato skupina je ponejvíce ovlivňována veřejným míněním společnosti. To samozřejmě i ona může zpětně ovlivňovat. *„As to the moral entrepreneurs, their role may be low or high profile; from time to time, depending on the social and political conjuncture, it may receive extensive media converge.”*⁷

Projev existence mužské prostituce závisí na toleranci čtvrté skupiny, ovlivněné veřejným míněním ke zbylým skupinám. *„The whole industry operates as if there were a delicate balance to be maintained between public morals and public opinions. Thus,*

⁴ Tamtéž, str. 17

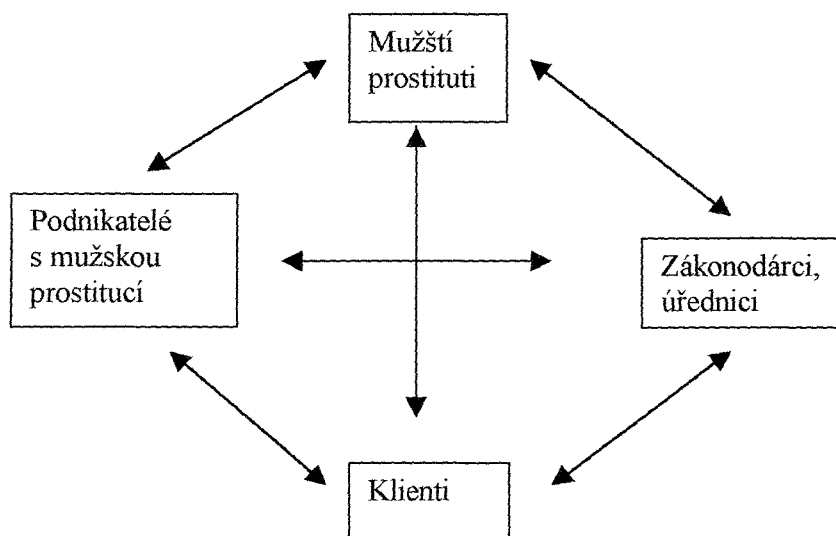
⁵ Tamtéž, str. 18

⁶ M. Dorais, Rent Boys, The World of Male Sex Workers, London, 1997, str. 18

⁷ Tamtéž, str. 23

what is tolerated in one city or neighborhood may not survive public outrage in another.”⁸

Graf společenského rámce mužské prostituce.⁹

Tento graf by měl poukázat na fakt, že celý sociální jev mužské prostituce je vlastně systém propojující dohromady několik společenských tříd. Je tedy nesmysl celý tento svět zkoumat jako izolovaný. „*The important observation is that sex work takes place within a network of competing interests, tensions, and oppositions and cannot be studied in isolation from them.*”¹⁰

Tento společenský rámec se dle mého názoru stahuje i na prostituci ženskou.

2.2. Kdo jsou mužští prostituti

Dle M. Doraise můžeme muže živící se prostitucí rozdělit do tří skupin:¹¹

- pouliční prostituti
- striptéři
- eskort servis

⁸ Tamtéž, str.23

⁹ Tamtéž, str.24

¹⁰ M.Dorais, Rent Boys, The World of Male Sex Workers, London, 1997, str.24

¹¹ Tamtéž, str.26

Pouliční prostitutky jsou lidé žijící na ulici. Jejich tělo a jeho prodej je součástí jejich strategie k přežití v těchto podmínkách. Já tyto prostitutky nazývám „motýlky“ a tato práce pojednává o jejich životní strategii. Proto se zde nehodlám o nich podrobněji rozepisovat.

Striptéři jsou prostitutky pracující jako zaměstnanci gay klubů. *“Strippers are paid a minimal base wage for their stage show and earn extra income by offering various services.”*¹² Zaměstnání striptéra spočívá v tancování na podiu. Pokud má zákazník zájem a peníze může si striptéra koupit i pro další potřeby. *„In general, the show is divided into two parts. First the stripper begins to undress to rhythmic music, baring his torso or somewhat more. He then performs a slower more lascivious dance, a ballad, undressing completely or almost. This public spectacle by the strippers, each in turn, is in fact designed for the sole purpose of enticing the client to request additional services.”*¹³

Striptér je klientem nejdříve pronajat na soukromý tanec v privátní místnosti a posléze zaplacen za sexuální praktiku. *“In the past the usual practice was for the client to invite one of the strippers to dance for him on a stool at his table, but this practice has been in decline for some time, closer proximity being now not only possible but encouraged. It takes place in small, dimly rooms at a certain remove from the main bar area. The most common of these – one might almost say traditional – is a semi-private room where the stripper moves the stool closer to the client and dances for the length of one song.”*¹⁴ Tance mají sexuální podtext a tak je klient připraven pro sexuální praktiku. *“More popular dances allow mutual touching and fondling.”*¹⁵

Veškeré praktiky a tance jsou klientovi zapisovány na účet a při odchodu z podniku jim zaplacený. Cena striptéra závisí na těchto faktorech: *“The negotiated price will depend on the stripper’s popularity, the client’s apparent wealth, the sex acts requested, and the time required.”*¹⁶

Poslední skupinou jsou mužští prostitutky pracující jako eskort servis. Tato služba spočívá ve vyhlédnutí si prostituta v novinové inzerci či internetu a objednáním si ho přímo až na místo určení. Zde je mu zaplacen za nabízenou sexuální praktiku. *“The worker’s contact number (usually a cell phone) is advertised in a newspaper or, more*

¹²Tamtéž, str.29

¹³Tamtéž, str.30

¹⁴Tamtéž, str.30

¹⁵M.Dorais, Rent Boys, The World of Male Sex Workers, London, 1997, str.30

¹⁶Tamtéž, str.31

recently, on the Internet. In agencies, a wide range of psychical types is advertised with facial photos, and every possible and imaginable extra is available – for the right price, of course.”¹⁷

Jen málo prostitutů dělající eskort servis nejsou součástí agentury jenž by je inzerovala. *“Most escorts – whether they are self-employed, working for an agency or both (although the agencies formally demand exclusivity) – perceive their activities as a business.”*¹⁸ Eskort prostitutí mohou mít za své klienty muže i ženy. *“They also have the most female clients; generally businesswomen.”*¹⁹

Mužští prostitutí se dělí na tři skupiny, přičemž každá skupina má určitý sociální status. Obecně platí, že nejvyšší sociální status mají eskort servis prostitutí, dále pak striptéry a nejhůře na tom jsou „motýlci“. *“Male sex work takes place on three relatively distinct levels: escort at the top of the hierarchy, strippers, whose status varies according to their popularity at any given time, and the street hustlers, looked down upon by the other two groups and by society at large.”*²⁰

Mezi skupinami mužských prostitutů existuje mobilita. Nejčastěji ovšem směrem dolů - ze striptérů se stávají „motýlci“. Faktor mobility spočívá ve stáří, „okoukanosti“ a fyzického zdraví mužských prostitutů. *“There is some mobility and overlap among the groups, some strippers, for example, also work as escorts. More significantly, the merciless reality of the male prostitution market dictates that popularity waxes and wanes as a function of ephemeral traits such as youth, beauty, and physical fitness. Therefore, mobility tends to be downward with age.”*²¹

2.3. Životní vzory chování mužských prostitutů

M. Dorais nabízí ve své práci *Rent boys* i jiné rozdělení prostitutů. Toto dělení se zakládá na obecných povahových rysech proklamovanými prostitutky, které vytváří celkový vzorec nejčastějšího chování. Kriteria pro toto členění jsou následující: *The criteria we used in determining these patterns include sex workers’ feeling and*

¹⁷ Tamtéž, str.34

¹⁸ Tamtéž, str.35

¹⁹ Tamtéž, str.35

²⁰ Tamtéž, str.36

²¹ Tamtéž, str.36

impressions, their images of self and clients, and their mode of entry into the profession.”²²

První vzorec se nazývá **Outcasts**. Mnoho z prostitutů této skupiny žije na ulici a přežívá ze dne na den. *”Many of them live in a situation that can fairly be called dire poverty.*”²³

Tento vzorec chování je ovlivněn fyzickým a psychickým zneužíváním nově příchozích prostitutů na ulici. Ti posléze praktikují tento vzorec dále na další nově příchozí. *„This sex work pattern is so markedly characterized by substance abuse that it can be difficult to determine for any individual whether the habit engendered the career or vice versa.*”²⁴

Většina těchto prostitutů se prodává, protože potřebují peníze na drogy či alkohol, na kterém jsou závislí. *“Most Outcasts use the money they earn from hustling to buy alcohol and drugs, and many are grappling with serious addictions.”*²⁵ Mnoho z nich uteklo z domova a nemá dobré zkušenosti se „světem dospělých“ *„Many run away from home to escape physical or sexual abuse. Their sojourn in prostitution is most often the sequel to a painful childhood.”*²⁶

V průběhu dospívání docházelo u řady z nich k znásilnění. Tato zkušenost se jim promítá do současného sexuálního života. *“This group also included the largest number of sexual abuse victims. Most were repeatedly victimized during childhood or early adolescence. In prostitution they relive one of the gravest of childhood traumas: secretive, guilt-ridden, non-reciprocal sexual relations.”*²⁷

Druhou skupinou jsou **Part-Timers**. Toto označení se užívá pro prostitutky, kteří vykonávají tuto práci pouze příležitostně za účelem vydělání si peněz. *“Part-Timers is our term for young men who opt for sporadic sex work primarily to ‘make ends meet’ – to supplement their income and pay off debts such as student or car loans.”*²⁸ Vydělané peníze většinou užívají pro osobní účely, ne pro nákup drog. *“It enables them to add undeclared income to their social assistance or unemployment benefits, or afford luxuries that would otherwise be beyond their means.”*²⁹

²²M.Dorais, Rent Boys, The World of Male Sex Workers, London, 1997, str.37

²³Tamtéž, str.37

²⁴Tamtéž, str.37

²⁵Tamtéž, str.38

²⁶Tamtéž, str.38

²⁷Tamtéž, str.38

²⁸Tamtéž, str.39

²⁹Tamtéž, str.39

Neidentifikují se s prací prostituta, berou jí pouze jako možnost přivydělat si. Příležitostnou prostituci zatajují i před svými nejbližšími, mnoho z nich žije v manželství a vychovává děti. *“Another of their characteristics is that they do not really identify with sex work, always perceiving it as accessory to their lives. Several are married with children and have what they see as a ‘real’ though temporary or insufficiently paid job. For all these reasons their sex work is generally discreet, undisclosed to family and friends.”*³⁰

Třetí skupina jsou **Insiders**. Většinou se jedná o muže, kteří vyrostli v rodině s tradicí k prostituci (např. matka se živí jako prostitutka). V rámci druhotné socializace přejali tento sociální jev jako druh obživy. *“Insiders are young men who have grown up in or around the sex trade to the point that they come to view it as their primary social circle, their ‘family’.”*³¹ Nepohlížejí na prostituci jako na poslední možnost přežití, ale jako na práci a příležitost k vydělání si peněz. *“They do not regard sex work as a desperate resort but as something natural, an honorable living, despite the hazards associated with it.”*³²

Poslední skupinou jsou **Liberationists**. Jedná se o mladé homosexuály, hledající v prostituci dobrodružství a nové partnery. *“We use the term ‘Liberationists’ to describe young homosexuals for whom prostitution is a way of living out fantasies, exploring new experiences and partners, and profiting from these discoveries. (...) All of them state that they chose the sex trade for the many personal and relational advantages it offers, such as the opportunity to meet a ‘sugar daddy’.”*³³ Vždy jsou exhibicionisticky zaměřeni. *“Unlike the Outcasts, the Liberationists exhibit high self-esteem and an overall positive outlook on their activities and clients: they like what they do.”*³⁴

Výše uvedené dělení životních vzorů prostitutek je dle mého názoru poněkud zjednodušující, ale jako obecné rozdělení prostitutek nám může stačit. Musíme si uvědomit, že existují různé variace a individuální důvody přesahující tyto kategorie. Většinu „motýlků“ můžeme zařadit do vzorce chování Outcasts.

³⁰ Tamtéž, str.39

³¹ Tamtéž, str.39

³² Tamtéž, str.40

³³ Tamtéž, str.41-2

³⁴ Tamtéž, str.41

3. Kdo jsou to „motýlci“ ?

Zmíněné označení užívám v této práci pro děti a mládež mužského pohlaví žijící na ulici a živící se poskytováním sexuálních služeb. Pro ženy a dívky užívám konvenční označení prostitutky. Pro zástupce obojího pohlaví se v poslední době v rámci neziskového sektoru a jeho prezentace pro širokou veřejnost užívá eufemistické označení „dětí ulice“. „Motýlci“ jsou tedy mladí muži ve věku od 13 – 35 let živící se mužskou prostitucí a snažící se různými způsoby přežít na ulici.

Během svého výzkumu jsem se nejvíce setkával s prostituty ve věku 18 – 24 let. Tito lidé se ve většině případů pohybují na ulici od svých 14 let a mají tak svůj „kariérní“ vrchol už dávno za sebou (o tom podrobněji v kapitole *Prodejnost „motýlků“*), a v současné době se většinou pomalu rozhodují, v jaké formě bude jejich život pokračovat.

Další skupinou jsou „motýlci“ ve věku od 15 do 18 let, ti v médiích prezentováni nejvíce. Dolní hranice věku této skupiny je značně proměnlivá, během výzkumu jsem zaznamenal i několik mladších lidí, jejichž věk se pohyboval i okolo 12 let. Projekt Šance ve své zprávě vykazuje věkový průměr motýlků 17 let, jako nejmladšího „motýlka“ uvádí 9-letého. Odhadovat skutečné stáří lidí této skupiny je značný problém, většina „motýlků“ je naučená při kontaktu s kýmkoliv tvrdit plnoletost. Jejich věk se tak dá zjistit pouze odhadem tváře a očí.³⁵

Poslední skupinu tvoří motýlci ve věku od 27 let a výše. Ti jsou v podstatě neprodejní a daleko za svým „zenitem“ slávy. Jejich možnost uplatnit se v obchodu je už značně vyčerpána a dochází k němu pouze příležitostně. Žijí většinou už jako bezdomovci s neschopností návratu do většinové společnosti.

3.1. Kolik existuje „motýlků“?

Na tuto otázku se bohužel nedá jednoznačně odpovědět. Kvůli sociální politice státu dochází k naprostému mlčení o mladých lidech živících se prostitucí. Přesné počty „motýlků“ tedy nejsou nikde zaznamenány a nedochází k jejich zveřejnění. Většina

³⁵Kvůli mediální známosti mladých „motýlků“ a následné reakce Policie na ní se tito lidé v mnoha případech bojí objevovat se na místech – „meeting pointech“ se staršími „motýlky“. Obchodují převážně v okrajových částech města, což přináší řadu nevýhod pro zákazníky i pro ně.

„motýlků“ je v současnosti pod vlivem drog a zaplňují tak pro státní orgány jiné kolonky – většinou drogově závislí. Vydělávání si prostitucí musíme také brát jako sezónní záležitost, která se odehrává hlavně v letních měsících roku, kdy zmíněný počet „motýlků“ několikrát naroste.³⁶

Na základě výše zmíněných údajů je zřejmé, že stanovení přesného počtu „motýlků“ je prakticky neuskutečnitelné. Reálný počet můžeme pouze odhadovat. Během svého výzkumu jsem se setkal s přibližně stovkou mladých mužů, kteří se živi mužskou prostitucí.

Můj hlavní konzultant László Sümegeh odhaduje jejich celkový počet na asi 600 stálých, celosezónních „motýlků“. K tomuto číslu si musíme ještě připočítat nejméně stejný počet „motýlků“, kteří jsou v současné době v psychiatrických léčebnách a vězeních. *„Třetina motýlků žije na ulici, třetina jich je zavřená po psychiatriích, no a ta poslední třetina po vězeních“*. Názory „motýlků“ na situaci jsou většinou tyto: *„Je jich na ulici stále víc a víc a kazí mi kšefty!!!!“*

V létě je ovšem situace odlišná a prodej veškeré prostitute ve městě rapidně narůstá. Celkový počet „motýlků“ se podle odhadu Projektu Šance pohybuje okolo 2.500 až 3.000. Podle mého pozorování a podle prognóz Projektu Šance, bude v následujících letech počet „motýlků“ žijících na ulici spíše stoupat.

3.2. Sociální původ „motýlků“

60 % „motýlků“ pochází z rodin, které nesplnily svou socializační úlohu a ve věku důležitém pro konkrétního jedince naprosto přestaly fungovat či jedince doslova „vyštvaly“ z rodinného kruhu. Rodiny jsou situovány napříč celým spektrem společnosti.

Zbývajících 40 % „motýlků“ pochází z různých domovů dětí a mládeže a jiných zařízení poskytujících výchovu dospívajícím. Na ulici se budoucí „motýlci“ dostávají odchodem (po dosažení věku 18 let) či útekem ze zmíněných míst, většinou po sérii konfliktních situací s personálem. V dětských domovech byli podle vlastních výpovědí

³⁶ „Letní motýlci“ jsou většinou „motýlci“ tajní či příležitostní. Přichází do města „na brigádu“ přes letní měsíce. Mohou si tak vydělat mnohem více než v „normální“ práci mimo město. Vždy se snaží „maskovat“ před složkami státní moci, před stálými „motýlky“ a svými známými. Užívají převlečení a vydávají se za turisty či běžné občany. Po skončení „letní brigády“ odjíždějí a vrací se až další sezónu.

často šikanováni, týráni, sexuálně zneužíváni a nuceni k poslušnosti prostřednictvím nesmyslných trestů. „*Utekl jsem z dětského domova, bylo to tam strašný, akorát mě tam mlátili a musel jsem píchat se staršími kluky*“.

Nejčastější důvody proč se budoucí „motýlci“ dostávají na ulici:

♦ **odlišná sexuální orientace** - 13 % - „*Můj táta mě vyhnal, když se dozvěděl, že se mi víc líbí kluci než holky*“. „*Jsem z malého města, tam by nešlo, abych chodil s klukama, tak jsem utekl sem, lepší než být na posměch doma*“.

♦ **sexuální zneužívání** - 30 % - „*Nejdříve mě sexuálně zneužíval otec, a potom, co ho matka vykopla, tak její nový přítel znova začal, nedalo se to vydržet*“.

♦ **závislost v rodině** - 6% - Jedná se o následky závislosti rodiče na alkoholu či drogách, která je důvodem k útěku potomka na ulici. „*Když přicházel fotr z hospody, vždy byl nalitej a vždy nejdřív zmlátil mámu a pak mě*“.

♦ **drastická změna v rodině** - 7 % - Jde o případy, kdy po rozvodu či úmrtí rodičů přichází do rodiny otcím, popřípadě macecha a dospívající po neshodách s nově přichozím od rodiny odchází pryč. „*Můj nevlastní fotr mě strašně řezal, všim, co mu přišlo pod ruku, a tak jsem zdrhmul z domova*“.

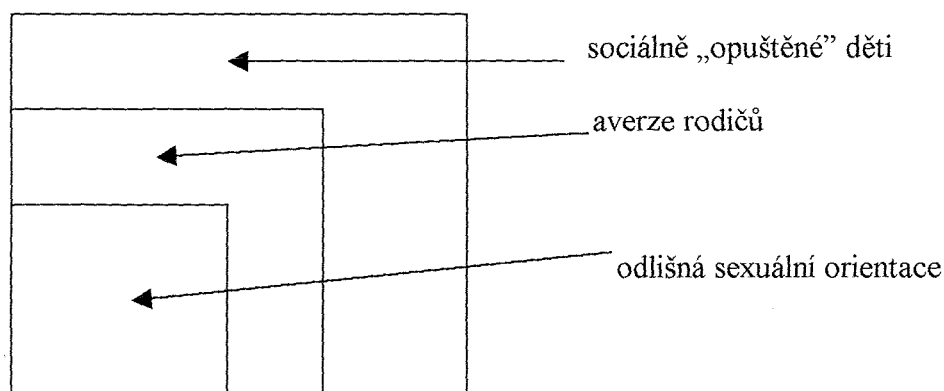
♦ **averze rodičů** – 50 % - Děti se stávají nebo jsou označovány jako hlavní problém funkčnosti rodiny a následně jsou vyhozeny.

♦ **sociálně „opuštěné děti“** – 70 % - O tyto uprchlé děti nemá nikdo zájem, neshání je ani rodina ani sociální zařízení, ze kterého utekly.

Pokud si spočítáme procenta, zjistíme, že nám nedávají 100 %. Důvodem je, že mnoho „motýlků“ „vyplňuje více kolonek“ a jejich odchod na ulici je způsoben více faktory. Jeden „motýlek“ občas vyplňuje i 4 až 5 výše zmíněných kategorií. Na ulici se dostávají lidé ze všech sociálních vrstev či tříd. Problém krize rodiny je v současné společnosti všude přítomný ve všech jejich vrstvách. „*Mám tady (v místnostech Projektu Šance) děti prostitutek, vrahů, ale i milionářů.*“³⁷

³⁷ Během svého výzkumu jsem se setkal i s případy „motýlků“ (se dvěma), kteří žijí u své rodiny a jsou nuceni vydělávat finanční hotovost a pomáhat tak s napjatým finančním rozpočtem. „*Musím mámě dávat měsíčně tři tisíce za to, že u ní žiju. Nezajímá ji, kde a jak ty prachy vydělám.*“

Graf jednotlivého „motýlka“ může vypadat kupříkladu následovně:

Naprostá většina „motýlků“ pocházejících z rodin, které nesplnili socializační úlohu, odmítá návrat k ní. Toto odmítání je v mnoha případech oboustranné. Jeho příčinou je vzájemná dřívější negativní zkušenost.

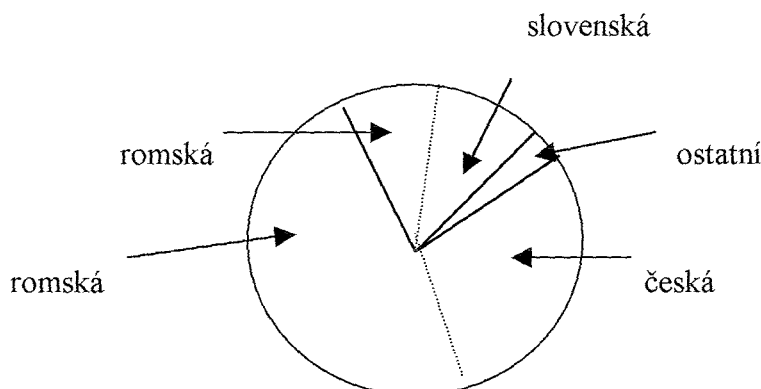
3.3. Národnostní původ „motýlků“

Z hlediska národnostního složení „motýlků“ se většina, asi 80 %, hlásí k národnosti české. Dalších 18 % „motýlků“ má občanství slovenské. Počet slovenských „motýlků“ stoupl z 16 % před sedmi lety na současný počet, jejich „hlavní příliv“ ale město zřejmě ještě čeká. Z 80% české národnosti ovšem musíme poukázat na 47 % „motýlků“ majících romský původ a pocházejících většinou z České republiky. Z 18 % slovenských „motýlků“ musíme opět vyjmout 11 % romského původu. Počet prodávajících se Rómů rapidně vzrůstá hlavně během letních měsíců.

Lokální původ českých „motýlků“ je většinou vymezen kraji a okresy s největší nezaměstnaností, právě odtud přichází až 40 % „motýlků“. Okolo 20 % „motýlků“ pochází z hlavního města a jeho blízkého okolí. Zbylá procenta zastupují celou republiku.

Slovenští „motýlci“ pocházejí opět z oblastí s vysokou nezaměstnaností (východní část – 60 % a jižní část státu – 40 %). Ve městě pracuje i několik desítek rumunských, bulharských a ukrajinských „motýlků“. Jedná se pouze o 2-3 %

z celkového počtu. Většinou jsou ovšem situováni v klubech, kde poskytují své služby zákazníkům, pro které mají exotické kouzlo.

Graf národnostního složení „motýlků“

3.4. Sexuální orientace „motýlků“

„Motýlci“ vydělávající si svým tělem na ulici nejsou v žádném případě všichni homosexuálové. K jejich chování a způsobu života je především dohnaly životní okolnosti, málokdo si svoji „kariéru v úloze motýlka“ opravdu vybral. Tento úděl tedy nepramení z jejich sexuální orientace, je spíše ovlivněn a přejat od subkultury svých vrstevníků a následně pak rozvíjen u samotného jedince. *„Když jsem se v patnácti dostal na ulici, nic jsem neuměl, čím bych se mohl živit, a tak mi nezbývalo nic jiného, než prodávat sám sebe“.*

Homosexualita může být příčinou jejich „pobytu na ulici“, rodiče (či adoptivní rodiče) je kvůli jejich sexuálnímu zaměření doslova „vyženou z domova“. *„Jsem buzerant, doma se s tím nemohli smířit a vyrazili mě, tak jsem teďka tady, tohle město je velký, tady se ztratím“.*

Sexuální orientace asi 10 % „motýlků“ je **homosexuální**, té podřizují naprosto veškeré své chování a snaží se ji co nejvíce prodat. Veškeré působení je zvýrazněno stereotypem homosexuála a této erotické zkušenosti, málokdy zahrnuje styk s opačným pohlavím. Homosexualita umožňuje lépe se vyrovnat se svojí „prací“.³⁸

³⁸U některých homosexuálních „motýlků“ dochází při prodeji své sexuální orientace až k absurdnostem, kdy nevybíravým způsobem neustále prezentují „motýlkům“ a zákazníkům svoji homosexuální orientaci. To je občas důvod k odrazení klientů a následně tak k neoblíbenosti některých homosexuálních „motýlků“ u ostatních. Homosexualita tedy může u klientů i škodit.

Největší skupinou „motýlků“ jsou ovšem **heterosexuálně orientovaní**, až 60 %. Důvodem prodeje svého těla je na počátku snaha o přežití na ulici, jde tedy o existenční důvod, z kterého se následně stává způsob živobytí. Mnoho z nich navazuje sexuální vztahy s opačným pohlavím a „na veřejnosti“, před ostatními „motýlky“ se s ním prezentují. *„Popravdě radši to dělám s holkou, než s chlapem, ale nemám prachy, tak co mi zbývá.“*

Další skupinou „motýlků“ jsou muži, kteří nejsou pevně přesvědčeni o své sexuální orientaci homosexuála či heterosexuála (asi 28 %). Nacházejí se tak **před vlastním stavem „coming out“**, tedy doslova „uvědoměním, procitnutím“ a přiřazením se k nějaké skupině. Tento stav je pro mnohé nebezpečný, většinou nejsou připraveni žádnou institucí (rodinou nebo státním zařízením) či výchovou na daný přechod a vývoj své sexuality. Vyrovnávání se se svou orientací může skončit i psychickým šokem či sebevraždou. Jde většinou o mladší motýlky do dvaceti let. K definování sexuální orientace jim slouží převážně vlastní rozhodnutí, ovlivněné bezprostředním okolím. Svoje zaměření definují jako bisexuální, v průběhu času se jejich preference vyvine heterosexuálním či homosexuálním směrem. *„Spím s chlapama i s holkama, občas i s někým z nich žiju, líbí se mi oboje, nevím, co jsem, asi bisexuál“.*

Poslední skupinou „motýlků“ žijících na ulici jsou jedinci definující se jako **transsexuálové**. Těch je ovšem minimální počet, odhadem pouze 2 – 3 %. Převlékají se do ženských šatů nebo používají make-up. Netranssexuální „motýlci“ jimi do značné míry opovrhují, což je důvod, proč málokdy vyhledávají společnost ostatních a raději se při pohybu ve městě drží ve své úzce profilované skupině. *„Jsem hezká žena a nemám zapotřebí zahazovat se s buzerantama.“*

3.5. Závěr

V této drobné kapitole jsem chtěl poukázat na některé základní aspekty charakteru „motýlků“. Jako mužští prostitutí se nenarodili, pouze k této práci byli donuceni životními okolnostmi. Sexuální orientace „motýlků“ není ve většině případů homosexuální. Obraz „motýlků“ pro veřejnost je značně překroucen medií.

V kapitolách *Sociální původ* a *Národnostní původ* jsem použil materiály z kvantitativního výzkumu Projektu Šance pro roky 2003-4. Ten se každoročně opakuje a jeho cílem je na základě 200 výpovědí „motýlků“ určit jejich sociální a etnický původ.

Také všechny ostatní číselné údaje obsažené v této kapitole byly upřesňovány mým hlavním konzultantem László Sümeghem.

4. Strategie přežití na ulici

V této kapitole bych rád představil model chování, který si pro svůj život zvolili „motýlci“. Tento model je vlastně strategie přežití, kterou „motýlci“ uplatňují při životě na ulici. Je velmi důležité uvědomit si, že „motýlci“ si tuto strategii života na ulici osvojili procesem socializace. Jejich chování tedy v žádném případě není biologicky determinováno. „Motýlci“ tedy tvoří subkulturu jejíž vzorce chování se pokouším zde popsat.

4.1. Existuje jednotná komunita?

Během začátku mého pozorování mě samozřejmě lákalo hledat komunitu „motýlků“ či podobných lidí a zaměřit se na ni. Postupem času jsem bohužel zjistil, že nalézt jednotnou komunitu na jakémkoliv stupni společenské stratifikace není vůbec jednoduché, dalo by se i říci, že je to nemožné.

Když jsem poprvé přišel do místnosti Projektu Šance, doslova na mě padla všudypřítomná tíživá atmosféra. Jednotliví „motýlci“ na sebe pokřikují, sprostě se urážejí a vyhrožují si. Pouze přítomnost osoby László Sümegha dokáže zabránit vzájemnému fyzickému napadení. Původně jsem myslel, že se jedná pouze o dočasný stav navozený mou přítomností či celkovou atmosférou místnosti. Postupem času, když jsem pravidelně docházel do místnosti Projektu Šance, se ovšem situace neustále opakovala. Opět jsem si myslel, že problém je pouze ve mně či v této místnosti.

Situace ale byla všude stejná (jak na ulici, v parcích, tak i na nádražích). „Motýlci“ se k sobě navzájem chovali, a i v tuto chvíli právě chovají, úplně tak, jak jsem výše popsal.

Během mého pozorování a seznamování se s jednotlivými „motýlky“ se ukázalo, že žádná jednotná stratifikovaně-organizovaná komunita „motýlků“ prostě neexistuje. Jednotliví „motýlci“ se chovají jako nezávislá individua prodávající sami sebe, anebo utvářejí určitý systém tzv. aliancí (tu tvoří dva, maximálně čtyři „motýlci“), kteří spolu navzájem spolupracují (hlavně v oblasti prodeje sama sebe klientům). Časová omezenost aliancí může být jakákoliv, existují aliance dlouhodobé a i velice krátkodobé. Sám jsem u jednoho jedince napočítal až 8 vzniklých aliancí s ostatními „motýlky“ za 1 rok. Příslušnost k alianci může být, a často také je, udržována prostřednictvím pohlavního styku mezi jejími jednotlivými členy (buď je v alianci

zastoupen alespoň jeden homosexuál, anebo dochází k pravidelnému sexuálnímu styku i u ryze heterosexuálních aliancí. *„Nechtější být sami, a tak mezi sebou udržují pravidelný sexuální styk, to potom vede k šíření pohlavních nemocí. Málokdo z nich chce být opravdu sám a jediná radost a potěšení, které jim zbylo, je jich orgasmus, a proto za jeho dosažením souloží i mezi sebou navzájem“.*

Jednotliví „motýlci“ vstupují a vystupují z aliancí dle své momentální potřeby. Život na ulici je bez aliance těžší, ale motýlek se zase nemusí s nikým o nic dělit. Naproti tomu život v alianci utváří jakousi formu „přátelství“ vykoupenu dělením se o základní životní zdroje. Vystoupení z aliance je iniciováno jedním z jejích členů, který si vyhlédne nového partnera (většinou mladšího „motýlka“) pro založení nové aliance. Dalším důvodem k rozpadu aliance může být krádež či konflikt uvnitř ní samé nebo navázání sexuálního kontaktu s nějakým jednotlivcem stojícím vně aliance (ten se buď přidá do aliance nebo se celá stará aliance rozpadne a vznikne nová).

Celý systém tedy funguje tak, že existují volní jedinci, kteří navzájem vytvářejí, ale i nevytvářejí aliance (ne všichni motýlci jsou ochotní jít do aliance). Samozřejmě existují i „motýlci“, kteří mají za sebou několik aliancí a už s nimi nikdo do žádné nové aliance nechce. Aliance i jednotlivci se pohybují po jednotlivých „meeting pointech“ a navzájem se separují.³⁹

Jak tedy vidíme, vzniká systém, kdy „motýlci“ komunitu vlastně ani nepotřebují, a proto každé setkání většího počtu jedinců (kteří se mnohdy znají z dřívějších aliancí), vyvolává napjatou situaci. Přátelství tak vzniká velice spontánně, ale zároveň i rychle zaniká.⁴⁰

³⁹ Do aliance může patřit také mladá žena živící se prodejem svého těla. Většinou se jedná o nově přichozí dívku na ulici, která se posléze stává družkou „motýlka“. Ten ji prodává či se prodávají spolu. Vše končí otěhotněním dívky a jejím odchodem z ulice. Odchod může být samozřejmě pouze dočasný.

⁴⁰ Kvůli systému aliancí nevzniká u „motýlků“ systém organizovaného prodeje - pasáctví (alespoň tedy ne v té míře, v jaké ho známe u ženské prostituce). Tento systém se dá pouze v omezené míře pozorovat v jednotlivých aliancích (ovšem ne ve všech), kde dominantní roli zastávají slovenští kluci. Ti většinou přijímají roli pasáka a prodávají ostatní „motýlky“ v alianci. Je zajímavé, že většinou jde o nově přichozí kluky ze Slovenska, kteří fyzickým nátlakem a svou dominantností během velice krátké doby (jsou to řádově dny) ovládnou původní „motýlky“ a založí novou alianci. Podle mého pozorování v letech 2003-04 vznikly takto čtyři nové aliance (ovládané nově přichozím slovenským „motýlkem“). *„Včera přijel vlakem z Košic a dnes tady vládne klukům a mlátí je“.*

4.2. Sebereflexe

Jeden z klíčových problémů, když jsem začínal dělat výzkum o „motýlcích“, byla jejich zvláštní hrdost a nepřiznávání si své životní situace. To u nich ze začátku vyvolávalo i určitou uzavřenost přede mnou a u některých i opovrhování mojí osobou, neradi slyšeli na to, co jsem se ptal.

„Motýlci“ se definují jako součást širší společnosti. Nikdy během mého výzkumu by nikoho z nich nenapadlo, že stojí vně společnosti nebo vytvářejí novou společnost odlišnou od té většinové. Cítí se jako její součást.

Při hlubším přemýšlení nad touto otázkou jsem přišel na stejný závěr: „motýlci“ jsou produktem širší společnosti (a zároveň tak i její součástí) vzniklé na bázi evropsko-americké kultury a je nesmysl posuzovat je „etnocentricky“ jako sociálně patologický jev stojící mimo společnost (tak to bohužel dělají mnohé školy zaměřené na obor sociální práce).

Mnoho „motýlků“ mi ze začátku mého výzkumu ani nepřiznalo svoji životní situaci a úděl s ní spojený. Dostával jsem odpovědi typu : „*Já studuju na škole, sem chodím jen tak se dívat*“. „*Neprodávám se, to ne, nejsem na tom tak špatně*“. „*Nejsem žádný buzerant, abych se prodával*“. Takovéto odpovědi mě ze začátku dost překvapovaly a sám jsem nevěděl, kde vlastně jsem a co se zde snažím vyzkoumat (10 z 20 „motýlků“ na mě ze začátku takto reagovalo).

Později jsem si uvědomil, že většinu takovýchto odpovědí podávali nově příchozí „motýlci“ a starší (většinou heterosexuálně orientovaní „motýlci“), kteří si tak chrání určitou osobní „úroveň“, potřebnou ke svému životu na ulici.

Chránění „úrovně“ může jít až do extrému, kdy motýlci absolutně popírají svoji profesi (stydí se za ni) a následně, kvůli jejímu pravidelnému vykonávání, prožívají obrovská psychická traumata, která mohou končit až sebevraždou. Podle mých odhadů se v takovém stavu pohybuje okolo 40 % z celkového počtu „motýlků“.

S držetím „úrovně“ se dá setkat doslova na každém kroku. Kupříkladu odmítání jakékoliv materiální pomoci (i v místnostech Projektu Šance), dokonce i jídla (v případě hladovění). „*Mám tady několik kluků, kteří nic nechtějí, tak jim musím nenápadně nabalit tašku jídla a oblečení a dát jim ji při odchodu jako že si to tu zapomněli*“. Odmítání se projevuje i v otázce bydlení: „motýlek“ (který mě dostatečně nezná) nepřizná, kde a v čem bydlí. „*Jsou tady kluci, kteří neví, že já vím, že bydlí na*

mezipatře nebo ve sklepě, mají ale svou hrdost a i když vědí, že jsem schopen sehnat bydlení, odmítají za mnou přijít a požádat o něj“. „Narazil jsem na skupinku motýlků, kteří teď žijí v mostě, tvrdili mi, že tam platí nájem městu, a proto tam můžou bydlet“.⁴¹

Kvůli své „úrovni“ motýlci odmítají být srovnáváni s prostitutkami či bezdomovci. *„Nejsem jako oni, je to špína a odpad“*. Příslušnost ke své „třídě“ a její udržování (podle jejich mínění k většinové společnosti) může jít až do extrému, kdy odmítají veškeré kontakty s lidmi na okraji společnosti (hlavně s bezdomovci). *„Nebudu tady stát a pít pivo, nejsem sedící (bezdomovec), nepřijdu o svoji úroveň, nejsem jako oni“*.

4.3. Individualizace a její socializace

Jak už je popsáno výše, mezi „motýlky“ neexistuje jednotná komunita, ale pouze systém příležitostných aliancí. Tento stav má za následek tlak individualismu na každého „motýlka“.⁴² Velice snadno se mu přizpůsobují a následně ho využívají silní (vůdčí) jedinci. Vysoká individualizace a nevyrovnání se svou profesí má často za následek narušení psychologického vývoje u adolescentních „motýlků“.

S konceptem individualizace se nejlépe vyrovnávají „motýlci“ z rozvrácených, nefungujících rodin. *„Lidé z těchto rodin mají prožitky z dětství velice odlišné od ostatních jedinců, proto si na svou novou situaci velice rychle zvyknou“*. Naproti tomu nejhůře se vyrovnávají s touto situací „motýlci“ z relativně „fungujících“ rodin. *„Lidé z dobrých rodin snáší velice špatně tento extrém, jsou mnohem více důvěřivější a tím i zranitelnější než ostatní“*.

Kvůli individualizaci „motýlci“ neznají pojem soudržnost či spolupráce. *„Mění se v dravce a absolutní prosazení se za každou cenu je jejich hlavním cílem“*. Koncept individualizace se pro nově příchozí „motýlky“ na ulici stává jediným možným

⁴¹ Díky výše popsanému chování u značného množství „motýlků“ (držení „úrovně“ a odmítání jakékoliv pomoci) dochází k paradoxní situaci, kdy se jednotliví „motýlci“ díky svému rozhodnutí, sami udržují ve své chudobě a omítají jakýkoliv zásah do své individuální chudoby. Přitom prostředků k zlepšení jejich osobní životní situace je ve městě hned několik. Udržování „úrovně“ něco stojí.

⁴² Tento jev není samozřejmě typický jenom pouze pro „motýlky“. Koncept individualizace ovlivňuje celou západní společnost. Ulrich Beck (1992, str. 58): „Jedinci se vyvazují ze sociálních forem průmyslové společnosti (třídy, rodiny, statusu daného pohlavím). Lidé byli vytrženi z třídních vazeb a ztratili podporu svých tradičních sociálních sítí. Musejí se dnes spoléhat sami na sebe, plánovat a prožívat svůj život se všemi riziky, příležitostmi a rozpory bez opory širších sociálních skupin. Nikoliv třída, sociální kategorie či skupina, ale jedinec sám se stává reprodukcí jednotkou sociálního bytí“.

způsobem přežití, a tak není důvod ho odstranit či měnit. Následně se tedy další a další „generace“ „motýlků“ socializují v duchu konceptu silné individualizace.

4.4. Kde žijí „motýlci“

Hlavním problémem „motýlků“ žijících na ulici je otázka hladu a bydlení. Neexistuje žádné institucionální zařízení, které by se o ně komplexně staralo, důsledkem čehož někteří „motýlci“ žijí doslova „kde se dá“. Ubytování „motýlků“ je velice sezónní záležitostí. V létě žijí v parcích a na prostranstvích u řeky protékající městem. *„Mám svoji lavičku, je mnou podepsaná a dokonce mě na ní vyfotila i policie, je to moje lavička číslo 18.“*; *„Spím pod mostem, v létě to docela jde, v zimě se nastěhuju do mostu.“*; *„Proč bych si v létě něco sháněl, vždyť je teplo a jsem aspoň přímo u kšeftů.“*

V zimě je situace mnohem složitější, „motýlci“ se musí stahovat doslova „za teplem“. Využívají ke svému nocování vlaky a odstavené vagóny, veřejné záchody (kde za drobnou úplatu mohou spát), prostory letiště, mezipatra domů, opuštěné sklepy, garáže, atd. *„Je to jednoduchý: spím ve vlacích. Vždycky ve dvě přistavují dělnický vlak, který musí topit, aby lidem, až pojedou do práce, nebyla zima. Tam si vlezou a spím do pěti, pak převezu do rychlíku, který vyjíždí až v devět, takže topí od sedmi. Pokud tam přijde železničář, tak většinou na nás nic nezkouší. Spí nás tam až dvacet najednou“*; *„Spím v garáži, v létě to docela šlo, teď je tam ale strašná zima“*.

Další skupina „motýlků“ není většinou v tak tíživé životní situaci a může si dovolit i jistý „komfort“. Žijí většinou na ubytovnách nebo v pronajatých bytech. Ubytoven se nachází ve městě několik desítek a není problém jednu z nich sehnat (jejich seznam je umístěn i v místnosti projektu Šance). „Motýlci“ většinou platí každý den zvlášť, maximálně jsou schopni zaplatit na týden dopředu na ubytovně.⁴³

Pro stravování na ulici, „motýlci“ využívají většinou neziskového sektoru a charitní péče všech církví nalézajících se ve městě. Celá pomoc poskytovaná výše zmíněnými organizacemi působí velice nekomplexně (většina organizací se zaměřuje na jeden „stravovací pobyt“ – snídaně, oběd, večeře, a proto je možné je bezostyšně

⁴³ Občas se „motýlkům“ naskytne příležitost ubytovat se v nějakém bytě, a to dokonce i v centru města. To je téměř vždy způsobeno jejich zákazníkem, který si nějakého „motýlka“ oblíbí natolik, že ho u sebe nechá bydlet popřípadě mu byt i odkáže. Bohužel „motýlek“, který má takové životní štěstí, málokdy dané situace využije v dobrém. Do bytu si pozve další „motýlky“, popřípadě i překupníky, neplatí nájem a základní služby, vyrábí zde narkotické látky a vše končí zásahem policie, popřípadě vyhořením.

využívat a zneužívat - a také zneužíván (ve valné míře je). Na „motýlky“ a ostatní, kterým je pomoc určena, působí velice demotivačně pro jejich zpětné zařazení se do normálního života. *„Dostanou všechno za to, že se ráno pomodlí v kostele, obědvají v protidrogových centrech, které mají peněz na rozdávání, a večeri jedí v mešitě, naprostý fullservis, pokud se trochu snaží. Jednou se mi kluci pokoušeli prodat jogurty, které vyfasovali v protidrogovém centru“.*⁴⁴

4.5. Drogové a jiné závislosti

Během začátku výzkumu mě překvapilo, jak velké množství mladých lidí na ulici je drogově (a většinou ještě i jinak) závislých, bylo až neuvěřitelné dívat se do tváře mladým lidem, kteří vlivem nekvalitních drog přicházejí o zuby a doslova se „rozpadají“ za živa. Celá situace mě ze začátku šokovala a hledal jsem nějaké logické vysvětlení, proč to ti kluci dělají?

Závislosti na ulici jsou většinou trojího druhu: závislost na tvrdých drogách, závislost na výherních automatech a závislost na alkoholu. U většiny „motýlků“ se projevuje pouze jedna závislost, ale vyskytují se samozřejmě i případy, kdy dochází k propojení dvou i všech tří závislostí najednou. (Nejvíce dochází k propojení závislosti na alkoholu a hraní na výherních automatech).

Podle mého pozorování a osobních výpovědí měl každý motýlek žijící ve městě někdy kontakt s těžkou drogou. V současné době je kolem 60 % „motýlků“ drogově závislých. První kontakty s lehkou drogou (marihuana, hašiš, atd.) mají v mnoha případech v rodině či dětském domově, odkud pocházejí. Na ulici začínají experimentovat hlavně s těžkou drogou.

Nejoblíbenější užívané drogy jsou pervitin a heroin. Obě drogy mají odlišné účinky a i drogově závislí na nich se jinak chovají ke svému okolí (o tom viz dále). Je zajímavé, že mezi „motýlky“ naprosto chybí pravidelné užívání barbiturátů, těžkých, lehce dostupných drog (lepidla, ředidla, toulén). *„Kluci nemají rádi toulén a neužívají ho, jsou rozmazlení“.* Důvodem k tomuto neužívání barbiturátů bude zřejmě snadná dostupnost a levnost ostatních drog (hlavně pervitinu).

⁴⁴ Samozřejmě všichni „motýlci“, zejména ti začínající, nemají zdaleka takové informace o systému a mnoho z nich také udržuje svoji „úroveň“ a nemají tedy zájem o jakoukoliv pomoc. *„Nepotřebuju charitu, nejsem žebrák“.* Nezbyvá jim nic jiného, než si jídlo koupit, popřípadě ukrást či dojídat zbytky z popelnic u bufetů, velkých obchodních center a restaurací.

Pervitin je vůbec nejoblíbenější a nejužívanější drogou na ulici (8 z 10 drogově závislých motýlků je závislých na pervitinu). Jeho cena se pohybuje okolo 200,- Kč a dostupnost k ní je ve městě neomezená. Tato droga je stimulantní, vnitřní prožitek jedince je tedy značně odlišný než u heroinu, který je halucinogenní drogou. *„Když seš na pervitinu, jsi takovej celej zrychlenej, všichni ostatní lidi se ti zdaj zpomalený, a proto je nevnímáš, sereš na ně a děláš si, co chceš“*. Uživatel této drogy trpí touhou po sexuálním styku či masturbaci a doslova touží po sexuálním „vybití se“, přičemž si absolutně nevšímá svého okolí. *„Když jsem to měl v sobě, tak jsem se pravidelně honil, klidně desetkrát, dvacetkrát za den. Nebo jednou jsme si to dali s jednou holkou v parku a pak jsme píchali na lavičce, lidi jsme si vůbec nevšímali“*. *„Jeden motýlek vylezl pod vlivem drogy na střechu domu a tam začal masturbovat na lidi chodící dole, dělal to tak dlouho, dokud pro něj nepřišla a nesundala ho policie“*.

Pervitin je mnohem méně kvalitní droga než je heroin, a proto se daný jedinec při pravidelném užívání začíná fyzicky a psychicky velice měnit. Sám jsem poznal několik „motýlků“ užívajících tuto drogu několik let, kteří dokázali už pouze s potížemi mluvit a v podstatě neustále opakovali tu samou větu. Samotné tělo trpí hlavně odvápnováním. To má za následek vypadávání zubů a rozpad jednotlivých částí kostry, dochází tak ke značné lámavosti všech kostí v těle drogově závislého „motýlka“. Také tvář se začne měnit „vtahuje se dovnitř“ (zvýrazní se lícni kosti a tvář se propadne).

Heroin je dražší droga, dá se koupit za cenu pohybující se okolo 500,- Kč (uvedená cena je cena průměrná, závisí na jednotlivých modelech, proto se může vyskytnout i vyšší nebo nižší cena u heroinu či pervitinu). Tato droga je halucinogenní, vyvolává stav blaženosti a pohody, který doslova „přesune jedince úplně do jiného světa“. *„Heroin, to je droga, která má styl, to není jen tak něco. Dáš si to a seš na několik hodin či dnů úplně někde jinde a hrozně si to užíváš“*. Tato droga je také velice nebezpečná a při pravidelném užívání způsobuje fyzickou a psychickou změnu, ta ovšem není tak drastická a tak rychlá jako u pervitinu. Heroin je mnohem kvalitnější.

Obě drogy se aplikují nitrožilně, což s sebou přináší různá rizika přenosu choroby (viz. kapitola *Nemoci a choroby „motýlků“*).⁴⁵

⁴⁵ Samozřejmě, že někteří „motýlci“ s drogami obchodují (tzv. „dealerují“) a prodávají je na ulici. Tento obchod probíhá tak, že motýlek dostane od svého dealera určité množství drogy, které chce prodat, a také požadavek peněz, které za dané drogy chce. Přebytek peněz získaných z prodeje, jde „motýlkovi“ do „jeho kapsy“.

Užívání drog pomáhá jejich uživatelům přežít na ulici a vypořádat se tak se svou každodenní realitou. Bohužel mnoho hlavně začínajících „motýlků“ je drogově závislých a občas se prodávají už pouze za účelem koupení drogy či za ni samotnou.

4.6. Nemoci a choroby „motýlků“

Nejrozšířenějšími nemocemi na ulici je hepatitida všech typů a virus HIV. „Motýlci“ díky svému rizikovému způsobu života představují jednu z nejnáchylnějších skupin pro přenos těchto chorob. Přes 40 % motýlků je v současnosti infikováno hepatitidou typu C nebo virem HIV (projevujícím se onemocněním AIDS). Mnoho „motýlků“ tedy doslova umírá na ulici a během několika let také na ulici umře.

Obě choroby se šíří hlavně nechráněným pohlavním stykem či užíváním použitých jehel u injekcí při aplikaci drogy.⁴⁶ Proč se neléčí? Hlavním důvodem je absence vhodného „domácího“ zázemí pro překonání hepatitidy typu C, většina „motýlků“ žije jako bezdomovci. Pokud se povede najít zázemí, je velice těžké překonat první měsíc vedlejších příznaků, jako jsou neustálé vysoké horečky a pocit malátnosti, což způsobuje nemožnost vykonávat povolání (a platit tak nájem bytu), či vyvolává odpor ostatních obyvatel bytu, kteří se odmítají starat o nemocného a léčba se tak přerušuje. *„Většinou si myslí, že mají AIDS, a tak se o ně odmítnou starat a vyženou je ven“.*

Všechny tyto faktory na jednotlivého „motýlka“ působí a ve většině případů vyvolají pocit, že nemá cenu léčit se (z 20 nakažených 18). Odmítají tak nabízenou pomoc jako zbytečnou. *„Nemá to smysl, stejně chcípnu“.* V případě onemocnění AIDS málokterý „motýlek“ bere léčbu „opravdu vážně“, většinou se omezuje na nepravdělnou léčbu (to znamená, že když mu je špatně, vezme si léky, když ne, nebere je), tak ale virus pouze zmutuje a začíná být odolný vůči podávaným lékům.⁴⁷

Reakce po obdržení pozitivního výsledku testů na HIV/AIDS či hepatitidy typu C jsou z mého hlediska velice rozporuplné. Ve většině případů dochází k okamžité reakci propuknutí hněvu vůči člověku, který mu tento výsledek přinesl. *„Několikrát mě můj klient málem napadnul (László Sümegha), když jsem mu dal takový výsledek“* a

⁴⁶ Z tohoto důvodu i nepoužitá (zabalená) injekce má na ulici určitou finanční hodnotu (dá se prodávat až za 50,-Kč za kus).

⁴⁷ Existuje pouze málo případů (já sám jsem se setkal se třemi za dva roky), které seženou zázemí či neziskovou organizaci (jsou pro ni svou chorobou zajímaví, v tomto směru jsou na tom nejlépe „motýlci“ nakažení virem HIV), a začnou léčbu.

dále k propuknutí nenávisti k okolnímu světu, který daného jedince infikoval, a k touze pomstít se. „*Je to smutný, ale ve většině případů mi řeknou, že když to mám já, budou to mít ostatní taky !!*“⁴⁸

Ze strachu z možnosti onemocnění se „motýlci“ nenechávají testovat či nepřebírají výsledky. U některých „motýlků“ jsem zaznamenal vsugerování si pocitu zdraví a nepřipouštění si nemoci, pokud si nevyzvednou svůj výsledek. A proto se zřídka dostaví, mají-li „špatné“ tušení o svém výsledku. Dále se chovají jako naprosto zdraví. „*Když se jdeme testovat, málokdy dorazí stejný počet lidí na místo určení. Někdy si nepřebírají výsledky, věří, že když to nemají na papíře, sami před sebou jsou zdraví*“. Mnoho hlavně virem HIV nakažených „motýlků“ se v mnoha případech opravdu psychicky uzavře do sebe a začíná se mstít okolnímu světu. Snaží se utajit svoji nemoc, souloží bez ochrany, prodává se pod cenou nebo i zadarmo nebo se nabízí na internetu. „*Nepřipouští si, že jsou nemocní, nechťjí se o tom se mnou dokonce i bavít.*“ Kvůli této nečinnosti dochází k dalšímu šíření výše zmíněných chorob mezi „motýlky“ a dále pak v celé populaci.

Na ulici se vyskytují i ostatní pohlavně nakažlivé choroby (kapavka, syfilis, atd.), jejich rozšíření mezi „motýlky“ je ovšem marginální oproti HIV a hepatitidě (nanejvýše 4-5 z 30 nemocných motýlků). Výskyt těchto nemocí je většinou velice sezónní záležitostí, objevují se hlavně na podzim (kvůli konci letní sezóny). Nakažení „motýlci“ kvůli absenci základních znalostí ani nevědí, že byli nakaženi a čím. Občas tak může nastat i poněkud humorná situace. „*Jeden kluk za mnou přišel a říká mi, podívej se, jakej jsem kanec, dvacetkrát, třicetkrát za den se udělám a ani nemasturbuju, to jsem kanec! Tak jsem se podíval a byla to kapavka*“.

⁴⁸ Dále bych chtěl upozornit na to, že léčení obou výše zmíněných chorob je velice finančně nákladné. Léčba hepatitidy typu C stojí okolo 600. 000 Kč (trvá 6 – 8 měsíců) a léčba AIDS (udržování při životě) 40. 000 Kč za měsíc. Kvůli poskytování této léčby zadarmo (i když Projekt Šance upozorňuje na cenu léků) dochází k neuvědomění si hodnoty a důležitosti léků u jednotlivých „motýlků“. „*Léky bere pouze když je mu špatně, ale každý měsíc mi napiše seznam těch nejdražších, které by chtěl, a očekává, že mu je dám*“.

4.7. Prodejnost „motýlků“

Většina „motýlků“ přichází na ulici jako mladí lidé, kteří kvůli svému sociálnímu původu a nedostatečné druhé socializaci neumějí nic. Nemají žádné vzdělání, hmotné zabezpečení své existence a většinou ani představu o svém budoucím životě. Díky svému mládí a novosti na ulici („neokoukanosti“) však vytvářejí nabídku, která je velice žádaná. I tento obchod se řídí zákony nabídky a poptávky, jako všechny ostatní principy tržního hospodářství.

Nově příchozí se tak ze začátku většinou volně toulají po městě a utrácejí své zbylé finanční prostředky. Při svém pobytu ve městě jsou buď kontaktováni „motýlkem“, majícím zájem o vytvoření nové aliance,⁴⁹ nebo samotným zákazníkem či zabloudí na místa sloužící k prodeji svého vlastního těla.⁵⁰

„Motýlkovi“ je nabídnuta pomoc a je posléze požádán, aby s klientem odešel na určité místo. Může se jednat o hotelový pokoj, vlastní byt, automobil či dokonce i křoví. Zde je nabídnutí pomoci (zprvu se může jednat o přespání, jídlo či finance) definováno a většinou podmíněno nějakým sexuálním aktem či děláním společnosti zákazníkoví.

Takovéto nabídky se posléze opakují od dalších klientů, ty už jsou ohodnoceny finančně. Začíná tak fungovat vztah mezi prodávajícím a kupujícím a z „motýlka“ se tak stává vyhledávaný „prodejce svého mládí“, ze začátku dobře finančně ohodnocený.

Nejvíce zákazníky žádaný artikl na ulici je mládí a fyzická přitažlivost motýlka, to také nejraději platí a riskují kvůli tomu i svoji pověst či postavení ve společnosti. Následkem toho jsou mladí, nově příchozí motýlci velice dobře finančně oceňováni. Nový „motýlek“ si během svého začínajícího pobytu na ulici může vydělat i osm tisíc korun za týden, pokud má co nabídnout a psychicky se vyrovná s nastalou situací.

Vysoké finanční ohodnocení nově příchozích má ve většině případů za následek prvotní experimentování s drogami a postupné závislosti na nich (viz podkapitola Drogové a jiné závislosti). V konečném důsledku má závislost za následek ovlivnění jejich nabídky (a zároveň i poptávky) na trhu směrem dolů „*Nikdo si nechce brát*

⁴⁹ Zkušný „motýlek“ většinou dopředu ví, že o nově příchozího bude na ulici vysoká poptávka a tuší získání podílu na financích, který nově příchozí vydělá.

⁵⁰ Kvůli mému pohybu na ulici mezi jednotlivými „motýlky“ jsem sám byl několikrát kontaktován zákazníky „motýlků“. Oslovení vždy probíhalo tak, že se zákazník zeptal, odkud pocházím, kdy jsem přijel do města, zda jsem na ulici sám, a nabídl mně pomoc. Nemám důvod pochybovat, že takovéto prvotní oslovení si prodělají a prodělají všichni nově příchozí „motýlci“.

zfetovanýho nebo závislýho kluka, na kterým je to vidět“. A také se posléze stává hlavním důvodem pro tento životní styl a způsob výdělků. *„Šlapu kvůli tomu, abych měl na drogy“.*

Finanční ohodnocení tedy klesá buď v důsledku závislosti (viz. výše) anebo z důvodu okoukanosti či stárnutí. Tento pokles prodejní ceny může být velice rychlý, kupříkladu pouze i rok. „Motýlci“, kteří kvůli své „okoukanosti“ ztrácí cenu, se neustále snaží udržet si svoji prodejní hodnotu (a svoji „úroveň“) a odmítají nabízenou pomoc. Posléze jim však nezbyvá nic jiného, než vzít jakoukoliv nabídku a pomalu přistupovat na pokles své ceny, který končí až neprodejností.⁵¹

Prodejní cena „motýlků“ klesá hlavně dosažením věku dvaceti let a dalším stárnutím, do věku třiceti let, kdy se stávají neprodejnými. *„Kolem třiceti už jsou naprosto neprodejní, hlavně když se to dozví jejich zákazníci, většinou nastává konec jejich vztahů“.*

Na výsledné prodejní ceně se tedy podílejí všechny výše zmíněné faktory každého jednotlivého „motýlka“, proto ceny, které budou následně zmíněné, musíme brát pouze jako orientační. „Motýlci“ ve většině případů nabízejí tyto sexuální akty – orální sex, zde se cena pohybuje od 100,- Kč do 400,-Kč, (ve většině případů se ale cena pohybuje maximálně od 100,- do 200 Kč). A dále pak anální styk, zde se cena pohybuje do 500,-Kč.

Kvůli rozdílné nabídce jednotlivých klientů určené jejich závislostí, potřebou peněz či stářím vzniká podceňování finanční hodnoty vlastních sexuálních služeb. Jednotliví motýlci se přebíjejí s nabídkou nižší ceny u klienta. To samozřejmě nepříjemně ovlivňuje celý obchod, jak pro nabídku – motýlci se uchylují i k jinému způsobu obživy, nebo jsou nuceni vystřídat více zákazníků (vyšší riziko přenosu choroby), tak pro poptávku – zákazníci si berou kohokoliv za nízkou cenu, čímž vzniká riziko okradení či zavraždění zákazníka.

Neexistencí komunity, ale pouze aliancí, které spolu v otázce ceny nikdy nespolupracují, ale přebíjejí se s nejnižší nabídkou, může pokles cen vést až k takovýmto situacím. *„Dneska jsme udělali hon na ty šmejdy co kouřej za pade, to už je fakt málo“; „Znal jsem jednoho klienta, který šel se zákazníkem za bagetu, půlku dostal*

⁵¹ Díky své úspěšnosti mnoho nových „motýlků“ ze začátku odmítá nabízenou pomoc (stát či neziskové organizace, viz kapitola Sebereflexe) a také zpětně zařazení se do většinové společnosti či hledání si jiného (většinou společností tolerovaného) způsobu života. *„Nově přichází motýlek nemá potřebu hledat si jinou práci, za první nic neumí, za druhé je na to moc líný a za třetí je ze začátku velice úspěšně ohodnocen za to, co dělá, i když je to velice psychicky namáhavá práce, fyzicky a časově už tak náročná není“.*

předem a druhou půlku až potom, aby neutekl“. Ceny u „velice starých“ (nad 30 let) či drogově závislých „motýlků“ se pohybují okolo 20,- Kč za orální a 50,-Kč za anální sex.

4.8. Kdo jsou zákazníci „motýlků“

Zákazníky můžeme rozdělit do 4 skupin:

Stálí zákazníci: Každý „motýlek“ má své stálé zákazníky, podle výpovědí až 25% se pravidelně vrací každý týden či 14 dní za poskytovanými sexuálními službami ke svému „motýlkovi“.

Sporadicky vrátivší se zákazníci: Jedná se o zákazníky, kteří se sporadicky vrací a kupují si svého „motýlka“. Zákazníkovi jde o sporadicky pravidelný nákup stejného „motýlka“ (maximálně 1 za 2 měsíce). Podle výpovědí až 35 %.

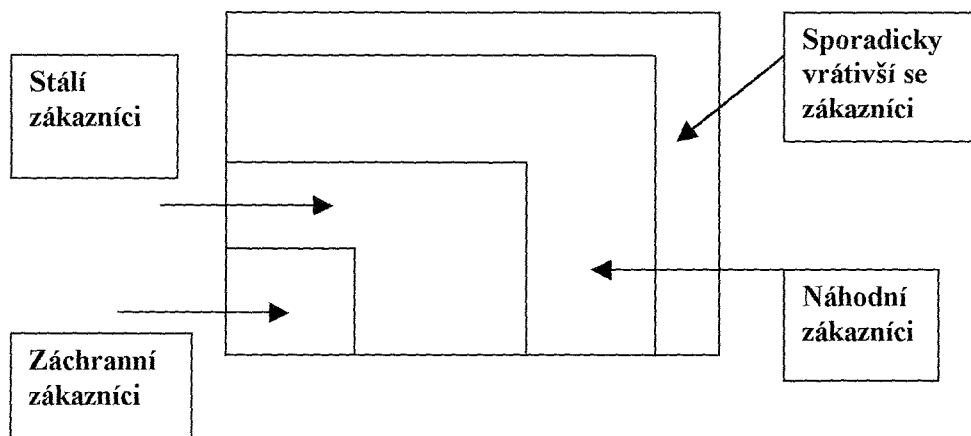
Náhodní zákazníci: Zde se jedná o zákazníky, kteří si jednotlivého motýlka koupí pouze jednou. Podle výpovědí 33 %

„Záchranní“ zákazníci: (Podle výpovědí 7 %) Tímto zvláštním termínem můžeme označit zákazníky, kteří nehledají pouze sexuálního partnera, ale hlavně společníka (ve většině případů nevyžadují ani sexuální styk s „motýlkem“). Mnohokrát jde o muže, kteří ztratili svou rodinu a cítí se opuštěni. Může se jednat i o ve společnosti vysoce postavené muže či úspěšné podnikatele. V mnohých případech si vyhlédnou „motýlka“ a snaží se mu pomáhat - finančně, poskytnutím zázemí či dokonce i vzdělání. Bohužel celá zákazníkova snaha většinou končí motýlkovou „krátkozrakou“ volbou dosáhnout okamžitého zisku a nepřemýšlením o své budoucnosti. Následuje pak zklamání a opuštění „motýlka“ zákazníkem. *„Jeden můj zákazník na mě přepsal několik firem a zahrnoval mě komfortem a prachama, no ale byl jsem závislej na heroinu, a tak jsem ho vočoroval o nějaký zlatý náušnice a pak byl konec, odjel a už se nevrátil“.*

Všechny skupiny zákazníků v sobě zahrnují podle národnosti cizince i tuzemské občany. Podle jednotlivých výpovědí opět můžeme soudit, že 50 % zákazníků jsou cizinci (většinou jde o sexuální turisty) a zbylých 50 % jsou zákazníci tuzemští. Pro cizince jsou důležité faktory: nízká cena „motýlků“ (o 60% nižší než ve státech západní Evropy), anonymnost a určitá erotická exotičnost místního „motýlka“.

Zákazníci pocházejí ze všech společenských tříd (vrstev) společnosti.

Graf jednotlivého „motýlka“ a jeho zákazníků:

4.9. Sexuální orientace zákazníků

První skupina zákazníků (odhaduji 50 %) jsou **bisexuálně zaměřeni muži**. Velice často vedou šťastný rodinný život. Podle výpovědí jednotlivých zákazníků je důvodem pro kupování si motýlka prožít si svůj „stav blaženosti“ a odreagovat se od stereotypu všedního života. „Jsou to většinou muži, kteří mají doma manželku a dobře jim to spolu klapě, u motýlků hledají nový zážitek, který se jim posléze líbí, a tak se k nim vracejí a chtějí ho prožívat znovu“.

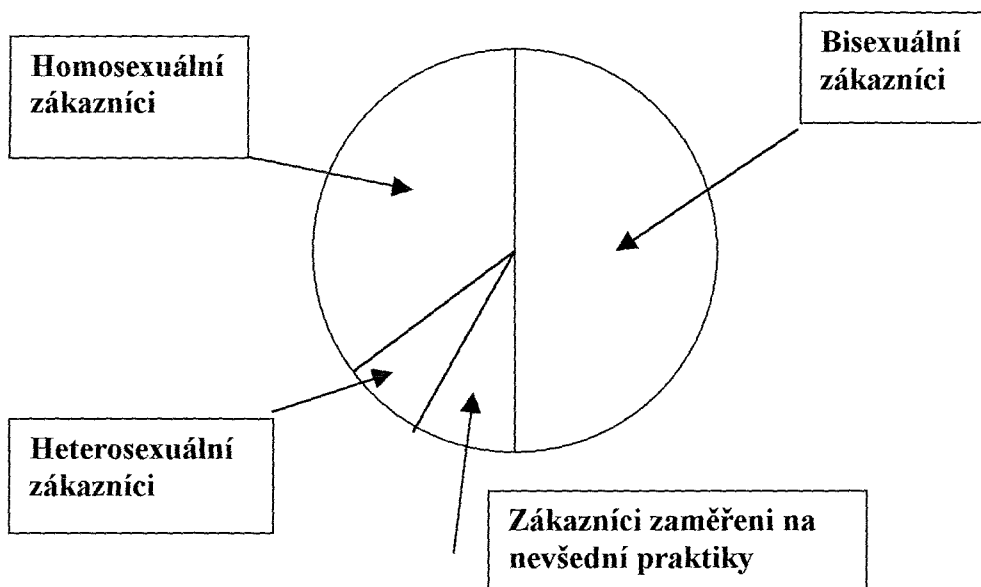
Další skupinou jsou **homosexuálně orientovaní zákazníci** (40 %) kupující si „motýlky“ pro potřebu ukojení se sexuálním stykem.

Poslední skupinou jsou **heterosexuálně orientovaní zákazníci** (5 %). Muži, kteří většinou někde viděli či se doslechli o „motýlcích“. Neměli se v minulosti možnost plně sexuálně realizovat, chtějí zkusit něco nového, popřípadě cítí, že o něco přicházejí. Bojí se realizovat své fantazie jiným způsobem, a proto vyhledají „motýlka“. Jedná se většinou o náhodného zákazníka či sporadicky vrátivšího se zákazníka.

Jak vidíme, profil zákazníků je mnohem rozdílnější, než odhaduje široká veřejnost. V drtivé většině případů se nejedná o žádné psychicky narušené či deviantní jedince trpící sexuální poruchou. Samozřejmě i takoví se mezi jednotlivými zákazníky

najdou (5 %). Většinou jsou *zaměřeni na masochismus a nevšední praktiky*, které mohou končit až trvalým tělesným poznamenáním „motýlka“.⁵²

Graf sexuální orientace zákazníků:

Zákazníky jsou spíše vyhledáváni heterosexuální motýlci. Faktory úspěšnosti „motýlků“ v prodeji jsou následující: Bisexuální zákazník nemá zájem koupit si homosexuálně orientovaného kluka, který přehnaně zvýrazňuje svoji sexuální roli. Vzniká tak pro něho riziko vnucování jiné než předem domluvené sexuální praktiky či dokonce znásilnění. „*Málokdo chce jít s výstředním homosexuálem.*“

Asi nejvýznamnějším faktorem úspěšnosti „motýlků“ je pocit, který prožívají samotní kupující bisexuálové. Jde o „vítězné“ uspokojení, kdy zákazník je nucen projít několik etap při oslovování nabízejícího se „motýlka“. Jejich postupné procházení vyvolává pocit slasti a doslova se mu „zvedá adrenalin“ v těle, když „motýlek“ přistupuje na jeho hru mající v sobě i určité odmítání. Hra při oslovování cizí, neznámé ženy má také několik etap. Ty jsou ovšem naprosto odlišné, než při svádění muže. Muž je musí všechny projít, čímž si docílí pocit slasti a úspěšnosti. Ze zákazníka se tak stává „lovec“, kterému je velice příjemné prodělávat samotný proces „lovení“ či „balení“, to ho uspokojuje a samotný sexuální akt je už jen „třešnička na dortu“. Proces „balení“

⁵² Touto praktikou se většinou živí „okoukani“ či drogově závislý motýlci. Jedná se převážně o sexuální praktiky zahrnující bití a ponižování. Může se jednat i o jedení či rozstírání výkalů po nahém těle „motýlka“ či zákazníka. „*Cítil jsem se jako hvězda, když jsem tancoval v kleci u podia.*“ (z podia na něj močili a káleli návštěvníci klubu).

vyhlédnutého „motýlka“ je hlavním motorem úspěšnosti na trhu. Paradoxně tak vzniká situace, kdy jsou „motýlci“ za svoji heterosexuality ze začátku vysoce finančně odměňováni, avšak v rámci ulehčení své životní situace a vyrovnání se s ní velice často přijímají roli homosexuála či odmítají hrát tuto hru. Snaží se mít celý obchod co nejdříve za sebou, uskutečnit pohlavní styk se zákazníkem, v důsledku čehož bisexuální zákazník ztrácí zájem. Chybí mu „lov“ a odchází jinam. „Motýlkovi“ klesá cena a začíná být „okoukaný“.

„Motýlci“ se samozřejmě prodávají celoročně, každý den v týdnu. Podle mého pozorování a podle výpovědí „motýlků“ jsou nejlepší dny na prodej pátek a středa. Pátek pro svoji časovou výhodnost, následuje volný víkend. Ve středu jsou otevřeny či mají prodlouženou otevírací dobu mnohé gay kluby. *„V pátek a ve středu to tady žije, přicházejí zákazníci a kupují si kluky, hlavně v pátek, to si je berou na večír nebo i na celý víkend. Mají před sebou volný víkend a tak si chtějí užít. No a pak ve středu. Kluci se vrací ze kšeftů či jim dojdou vydělaný prachy a opět za nima přicházejí zákazníci a kupují si je, to už ale miň, nejvíc fakt v pátek, to jsou žně.“*

4.10 Kde podnikají „motýlci“?

Stejně jako ostatní lidé žijící na ulici potřebují i „motýlci“ svůj prostor, kde můžou poskytovat své služby zákazníkům. Tato místa nacházejí tam, kde mají „motýlci“ šanci pro prodej svých těl.

Na začátek si určíme faktory, které mají všechna tato místa společná:

- Anonymita. (Místo musí poskytovat zákazníkům pocit anonymity. Musí tedy jít o místa veřejná, kde se normálně potkávají lidé.)
- Bezpečnost místa. (Zákazník musí být přesvědčen, že se kdykoliv při napadení může dovolat pomoci.)
- Snadná dostupnost. (Místo musí být snadně dostupné, jak pro „motýlky“ tak pro jejich tuzemské i zahraniční zákazníky.)

Jak můžeme vidět z těchto tří bodů není výběr místa jednoduchý. Může se jednat pouze o místa, která jsou veřejnosti přístupná a zároveň jsou opuštěná a stát trochu stranou od hlavního ruchu města.

V našem případě se nacházejí všechna tato místa v centru města. Tam mají „motýlci“ jedinou možnost splnit všechna kritéria na místo kladená. Místa, kde „motýlci“ podnikají jsou následující:

- ◆ vlaková nádraží
- ◆ parky
- ◆ gay kluby
- ◆ ostatní místa

Všechna tato místa obsahují „meeting pointy“. Tedy místa setkávání se, komunikace, nabídky a prodeje svých těl zákazníkům, setkávání se s streetworkery, předávání informací, prodej zboží, atd.

Jednotlivá místa mají svou prestiž u „motýlků“ a jejich zákazníků. Ta je určována výší finančního ohodnocení za nabízené sexuální služby na těchto místech. Obecně platí, že nejlépe jsou „motýlci“ oceňováni v gay klubech. Můžou se v nich uplatnit hlavně mladí a noví „motýlci“. Finanční ocenění v parcích a na vlakových nádražích je zhruba stejné.⁵³ Zde se uplatňují starší a drogově závislí „motýlci“. Ostatní místa tvoří zvláštní kategorii prodeje těl „motýlků“. (o tom, viz. dále)

Vlaková nádraží

V centru města se nacházejí dvě vlaková nádraží. Obě jsou jednou z nejdůležitějších tepen dopravy cizinců i tuzemců. Jsou snadno dostupná pro všechny druhy dopravy ve městě, neustále otevřená a v zimě vytápěná. Denně jim procházejí stovky cestujících, poskytujíc tak možnost „přivydělání si“ lidem žijícím na ulici. Obě jsou dostatečně velká a málo komerčně využívaná, poskytují tak možnost zdánlivě opuštěného prostoru.

Nádraží má i určité kouzlo pro lidi na ulici, přitahuje je jako magnet, poskytuje jim určitou naději „na lepší život“. Existuje pouze jedna cesta, jak se na něj dostat, ale neexistuje žádná, jak se z něj dostat .

Obě nádraží obsahují několik „meeting pointů“, kde obchodují i „motýlci“. Všechna tato místa jsou striktně oddělena od ostatních obyvatel nádraží. Každá skupina

⁵³ Podle výpovědí, měla nádraží v minulosti mnohem větší prestiž než nyní. Také finanční ohodnocení bylo na nádražích výrazně vyšší než v parcích.

si pro svoje podnikání vyčlenila své vlastní místo. Nedochozí tedy k míchání obyvatel nádraží a jejich konkurence si.

„Motýlci“ ovládají hned několik „meeting pointů“ nacházejících se na nádražích. Ty jsou jak v jeho opuštěných částech, tak v samotném centru. Noví a úspěšní „motýlci“ prodávají svá těla v centru nádraží, zde můžou čekat lepší finanční ohodnocení. Starší a drogově závislí „motýlci“ prodávají svá těla na okrajích v opuštěných částech nádraží. Samotný sexuální akt se neprovádí na nádraží, ale „motýlek“ je svým zákazníkem odvezen do hotelu či bytu, anebo vše proběhne v autě.

Většina „motýlků“ v prostorách budovy nádraží v žádném případě nebydlí. Pouze zde tráví určitou část každého dne v naději na úspěšný obchod. Většinou ani stále nestojí na jednom místě, přesouvají se a sledují dění na celém nádraží. Na „meeting pointech“ „motýlci“ očekávají nabídky od zákazníků, potkávají své známe a streetworkery.

Nádraží jsou také významné komunikační uzly v předávání si znalostí a informací mezi jeho jednotlivými obyvateli. Vzniká tak v omezené míře systém solidarity a pocit příslušnosti k nádraží.⁵⁴

Parky

Parky jsou další oblíbená místa pro podnikání „motýlků“. Ve městě se nacházejí na hranicích jeho historického jádra. Převážně jeden park je mezi „motýlky“ velice oblíben a skýtá doslova ideální podmínky jejich podnikání.

Tento park se nalézá v samotné blízkosti historických památek města. Kvůli zanedbané péči města je velice neudržovaný. Poskytuje tak ideální podmínky pro prodej těl „motýlků“.

„Motýlci“ se shromažďují na lavičkách, po skupinkách i jednotlivě a čekají na své zákazníky a jejich nabídky. Ti přicházejí do parku jednotlivě a tak i odcházejí. S večerními hodinami se počet „motýlků“ a jejich zákazníků rapidně zvětšuje.

Sexuální služba se provádí povětšinou v křoví přímo v parku.⁵⁵ Málodky je „motýlek“ svým klientem odvezen do hotelu či bytu. Obsazení laviček je většinou

⁵⁴ Pocit sounáležitosti funguje i mezi lidmi, kterým se podařilo z nádraží odejít. Mnohdy se vracejí zpět na své „meeting pointy“ na nádraží a vzpomínají na své zážitky. Setkávají se zde se svými známými a probírají své starosti života. „Často, po práci sem chodím, tady potkávám své staré kámoše a mám se s kým bavit, doma je nuda“.

⁵⁵ Park má jednu zvláštnost, někteří zákazníci „motýlků“ se „maskují“ před majoritní společností tím, že se vydávají za „pejskaře“. To znamená za člověka venčícího svého psa v tomto parku.

libovolné, neexistuje tedy žádný systém v jejich užívání. „Motýlci“ si svá místa obsazují podle potřeby, kdy do parku přicházejí.

Někteří „motýlci“ v parku tráví celý den. Většinou spí na lavičce či v křoví, kde zároveň i pracují.

Park je obsazen a užíván pouze „motýlky“. Nepracují zde prostitutky ani žebráci.

Gay kluby

Ve městě se nachází mnoho gay klubů, barů a hospod. Všechna tato místa skýtají ideální podmínky pro prodej těl „motýlků“. Nejvýznamnější kluby se nacházejí v centru města.

Výkon sexuálních praktik se většinou odehrává v bytě či hotelovém pokoji zákazníka „motýlka“, ojedinelé pak přímo v klubu.

Ostatní místa

Existují i další místa, kde „motýlci“ poskytují své služby. Tato místa se nachází v méně prestižních čtvrtí města, které sousedí s jeho historickým jádrem. Zde obchodují „motýlci“ v blízkosti velkých nákupních center či se stahují do bytů.

Hlavním důvodem proč „motýlci“ pracují v těchto místech je jejich nízký věk. Často se jedná o „motýlky“ ve věku 12 – 15 lety, kteří se bojí policie a mimo „své území“ prakticky nepracují. Ke kontaktu mezi nimi a zákazníky dochází přes mobilní telefony. První kontakt tak vždy musí být zprostředkován třetí osobou.

Tento tip prodávání se vyskytuje pouze u mladých „motýlků“ a dětí, kteří se „motýlky“ v budoucnu stanou. Pro tyto „motýlky“ neplatí strategie přežití popsána v této kapitole.

4.11. Porno průmysl a „motýlci“

„Motýlci“ jsou ve velké míře oslovovány reklamou či svými zákazníky s nabídkou možnosti uplatnění se v porno průmyslu. Ve městě vedle sebe existuje hned několik agentur zabývajících se podnikáním s mužskou a ženskou sexualitou. Jedná se převážně o focení do časopisů a natáčení porno filmů. Hraní v gay pornu je mnohem lépe finančně ohodnoceno než v heterosexuálním porno filmu.

Mnoho „motýlků“ má zkušenost, alespoň s jednou z agentur nabízejících natáčení či focení. Většinou jsou na natáčení či focení nalákáni slibem velké finanční odměny a glorifikací vlastní osoby. *„Agentura mi napovídá, řekla, že to porno, kde hraju hlavní roli bude trháček a že za to dostanu pěkný prachy“.*

Skutečnost je ovšem značně odlišná. „Motýlek“ nafotí své akty či natočí zmíněný film (skoro vždy se jedná o homosexuální porno), ale svojí slibovanou odměnu nedostane. *„Když jsme to dodělali, vykopli nás na ulici s tím, že nám dali jenom litra (1 000, Kč) místo slibovaných pěti“.* Skutečná cena „motýlků“ se tak pohybuje od 500,- Kč do 1000,- Kč za sérii fotek a od 1000,- Kč za roli v pornofilmu. Erotické fotografie „motýlků“ jsou mnohdy použity vícekrát v porno gay časopisech či na internetu.

Při točení porno filmu se málokdy při pohlavním styku užívá ochrana. Vzniká tak riziko neprodejnosti, kvůli této skutečnosti vzniká při hraní v gay pornu velké riziko nakažení či přenosu pohlavní nemoci.

Během výzkumu mě také zajímalo sledovat jednotlivé „motýlky“, kteří v porno filmu hráli, jak reagují při zmínce o daném filmu. Ve většině případů se ukázalo, že jednotliví, motýlci jsou na své „hraní“ v porno filmu velice hrdí. *„Jsem herec ne? Režisér mě za to pochválil, prej sem dobrej“.* Hraní v porno filmech, také pomáhá udržovat pocit „úrovně“ a vyčleňovat se od ostatních „motýlků“ a lidí žijících na ulici.

4.12. Ostatní způsoby obživy na ulici

Kvůli různé závislosti vyskytující se u „motýlků“ a podhodnocování ceny jejich služeb jsou „motýlci“ nuceni najít si jiný zdroj obživy při prodeji vlastního těla. Dopouštějí se drobných krádeží a podvodů. Odcizují se hlavně věci v obchodních domech či velkých prodejnách, občas také kapesní krádeže nebo vykrádání zaparkovaných aut. Krade se pro osobní potřebu nebo pro následný odprodej či objednávku.⁵⁶

⁵⁶ Při samotné akci se „motýlci“ rozdělí po obchodě, nebo supermarketu, kde právě kradou. Jeden motýlek dělá tzv. „bílého koně“ a de facto hlavně on krade věci do připraveného batohu. Ostatní „motýlci“ na sebe upozorňují ochranku obchodu, přičemž nic nekradou. Pro roli „bílého koně“, který „jede na doraz“ je důležité vlastnit baťoh a nebýt podmíněně či nepodmínečně trestán odnětím svobody. Tedy být netrestán či mít svůj trest stanoven a pouze čekat na jeho nástup. Většinou tuto funkci dělají „motýlci“, kteří už „nemají co ztratit“ nebo mají opravdu bezvýdělečný týden a velký hlad. Dále pak jsou k tomuto účelu využíváni naivnější či infantilnější „motýlci“, kterým ostatní „motýlci“ poskytnou ty „nejlepší“ důvody proč by danou věc měli vykonat.

„Čorujou“ se pouze věci vyšší hodnoty vhodné pro prodej, mezi „motýlky“ se říká: „věci mající styl“. Toto zboží zahrnuje svou povahou velice rozmanitý soubor předmětů, jediné, co je spojuje, je výraznější cena narozdíl od věcí obvyklejších. Nekradou se levné konzervy s tuňákem, kradou se tuňáky Rio de Mare, nekrađe se obvyčejné kafe, krađe se sklenice Nescafé Gold, atd. *„Musíš krást věci co mají styl, ty potom můžeš v pohodě prodat dál, dobře se kradou a prodávaj voňavky, blbě třeba boty, ale ukrást se dá všechno.“*⁵⁷

Je až s podivem, co vše se opravdu dá ukrást. *„Jednou jsem zabezpečil ze stánku mikrovlnnou troubu i s párkem v rohlíku“; „Ukradl jsem z obchodního domu čtyři motorové pily“; „Jednou mě kluci přinesli ukázat, co ukradli, a přitáhli cirkulárku“.*

4.13. Systém přezdívek

Při životě na ulici málokterý „motýlek“ používá své jméno či příjmení. Většinou se „motýlci“ navzájem znají pouze pod osobní přezdívkou, výjimečně pod křestním jménem. Vzniká tak velice barvitý systém přezdívek. Zákazníci znají své „motýlky“ také pouze pod jednotlivými přezdívkami.

Některé se vážou k nějaké osobní veselé příhodě jednotlivce (např. přezdívky typu Sluníčko, Ital, profesor Ikebana atd.), místa původu jedince (Kriváň, Maďarka) jiné k výraznému tělesnému znaku (Raťafák, Malej, atd.) či si je jednotliví motýlci vyberou sami (Kevin, Tominda, atd.). Občas se stane, že o jednu přezdívkou má zájem více motýlků a pak propukají šarvátky o její užívání. *„Nejvíce oblíbená přezdívka je Čára, přechází z generace na generaci motýlků, občas ji chce užívat více motýlků najednou a potom se hádají, kdo to bude a kdo je věcí čára“.*

⁵⁷ Specialitou „motýlků“ je vykradení kapes zákazníkovi, kterému je slíbena felace (zákazník si stáhne kalhoty a posléze mu „motýlek“ vytáhne peněženku či jiné cenné předměty a uteče s nimi.)

4.14. Používané jazykové obraty

Hlavní řečí na ulici mezi je hovorová čeština. Ta je užívaná mezi „motýlky“ českého původu a jejich zákazníky. Slovenští „motýlci“ většinou nepřijímají češtinu a komunikují slovensky.⁵⁸ Mnoho „motýlků“ zná některé výrazy v němčině, hlavně čísla a sexuální názvosloví.

Mezi „motýlky“ se vyvinul slang na označení sexuálních služeb a s nimi spojených zdravotních rizik. Tento slang užívá slova z češtiny a romštiny. R. Girtler míní, že slang je typickou součástí prostituce a vypovídá o jejím stáří a vývoji. „*Typisch für diese Randkultur ist eine spezifische Sprache, die eng mit den Rotwelsch, der alten Gaunersprache, verbunden ist.*“⁵⁹

Výrazy užívané „motýlky“

Aida – nemoc AIDS

buzerant – jedna z nejtěžších nadávek užívaná „motýlky“

čorovat – krást

dylina – nadávka užívaná převážně „motýlky“ romského etnického původu

esemeska- vratná skleněná láhev, jejíž hodnota je 3,-Kč

gadžo – nadávka užívaná převážně „motýlky“ romského etnického původu

herák - heroin

jít fírat – jít přehrabovat kontejner, buď pod vlivem drog či za účelem nalezení věcí

jít na kšeft - prodávat sexuální služby zákazníkovi

kanderli – doslova smrdět, výraz užívaný převážně „motýlky“ romského etnického původu

kapela - kapavka

kher – doslova čurák, nadávka užívaná převážně „motýlky“ romského etnického původu

klient- zákazník (užíváno v obratu **jít na kšeft s klientem** – tj. prodávat své sexuální služby zákazníkovi)

koks- kokain

⁵⁸ Je zajímavé, že nově přichází „motýlci“ maďarského etnického původu z jižního Slovenska, vždy přejímají češtinu a nekomunikují slovensky.

⁵⁹ R. Girtler: Randkulturen, Theorie der Unanständigkeit, str. 145

kouřit - felace

kšeft- obchod, prodej těla zákazníkovi

minč- doslova píča, nadávka užívaná převážně „motýlky“ romského etnického původu

modrák – doporučeně poslaný dopis, v modré obálce, od policie či soudu

perník- pervitin

peří – kokain

šlapka – označení „motýlka“

šlápota- označení „motýlka“

zabezpečit -ukrást

4.15. Závěr

V této kapitole jsem chtěl poukázat na strategii přežití, kterou „motýlci“ uplatňují ve vztahu k většinové společnosti. Tato strategie jim pomáhá přežít v životě na ulici svým osobitým způsobem.

Rád bych znovu upozornil na kapitolu *Prodejnost „motýlků“*, která ukazuje, jak celý systém doslova „semele“ nově příchozího „motýlka“. Ten je na počátku své kariéry velice úspěšný, posléze ztrácí pracovní nabídky a stává se z něj bezdomovec. Návratnost „motýlka“ zpět do většinové společnosti je podle statistik projektu Šance 2 z 50.⁶⁰

V kapitolách *Kdo jsou zákazníci „motýlků“ a Sexuální orientace zákazníků* jsem použil především výpověď László Sümegha, mého hlavního konzultanta. Veškeré číselné údaje obsažené v této kapitole s ním byly rovněž zkonzultovány.

Kapitola *Kde podnikají „motýlci“* postrádá konkrétní geografické údaje. Záměrně se tak snažím ochránit samotné „motýlky“.

⁶⁰ Výroční zpráva Projektu Šance, pro 12. mezinárodní seminář, Poděbrady 2003, str.2

5. Pohled ze strany „motýlků“ aneb existuje pomoc „motýlkům“?

V této kapitole bych se rád zaobíral otázkou jak „motýlci“ a ostatní lidé na ulici vnímají státní a neziskové instituce. Mnohé z nich by měly život „motýlků“ ulehčit a pomoci jim se zařadit do většinové společnosti. Rád bych ukázal realitu vztahu mezi lidmi na okraji a státními a nestátními institucemi. Existuje nějaký vztah? Či alespoň určitá kooperace mezi „motýlky“ a úředníky, zastupující jednotlivé instituce? Pro koho je výhodnější?

Tato teze vyhází „z pohledu“ „motýlků“ a popisují v ní hlavně jimi poskytnuté výpovědi na téma vztah k institucím. Snaží se zachytit veškeré instituce obklopující svět „motýlků“. Popsal jsem vztah „motýlků“ k Policii, neziskovému sektoru a státním institucím.

Veškeré, v této kapitole zmíněné instituce se snaží určitou formou pomoci lidem na ulici. Ty, ale zároveň potřebují pro vykázání a ospravedlnění své činnosti. Je tedy pro ně svým způsobem výhodná existence „motýlka“? Ano či ne? Mají zájem, aby „motýlci“ zůstali na ulici? Rád bych se pokusil v této kapitole najít odpovědi i na tyto výše zmíněné otázky.

Při popisu vztahu mezi lidmi na ulici a státními a neziskovými institucemi si musíme uvědomit, že jednotlivý „motýlek“ opravdu žije pouze ve „svém“ světě a nemá moc šancí se z něho dostat. Využívá jedinou strategii přežití, která mu zbyla – prodávání svého těla. Jeho svět je kromě ostatních „motýlků“ a jeho zákazníků tvořen už pouze, těmito institucemi. Ty zasahují a ovlivňují tento malý svět. Ukazují jakou strategii pro přežití si může dovolit vybrat. Ve výsledku mu tedy poskytují další možnost vzdělání se ve strategiích s „velkými světem“. Zároveň mu i ukazují co jakou mají představu o něm samém.

Na závěr bych chtěl opět upozornit, že tuto kapitolu formuji pouze z výpovědí „motýlků“ o institucích, z pozorování v terénu a oficiálních stanovisek představitelů institucí. Snažím se tak vytvořit „pohled motýlků“ na možnost pomoci jim z ulice.

5.1. Vztah „motýlků“ k Policii

„Motýlci“ se při bezprostředním kontaktu na ulici setkávají především se složkami výkonné moci, tedy převážně s městskou a státní Policií. Koncepce a náplň obou složek Policie vychází z potřeb plnění *Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání*. Tuto tezi můžeme pokládat za jeden z pilířů současné sociální politiky a já jí komentuji v kapitole- *Pohled z druhé strany*. V praxi celý plán spočívá ve vytlačování prostitute z historického centra na okraj města, kde na „nemravnosti nebude vidět“. Policie má tedy za úkol neustále znepříjemňovat, kontrolovat a dílčími represemi vytlačovat „motýlky“ z jejich „meeting pointů“, kde mají jedinou šanci na větší obchodní úspěch do okrajových částí města. „Motýlci“ jsou vytlačováni na místa s minimální rentabilitou možnosti prodeje svých těl. Koncepce takto „vynucované“ sociální politiky nejen ovlivňuje chování policie vůči lidem na ulici, ale následně vytváří averzi a nenávist „motýlků“ vůči ní samé⁶¹.

Jednotlivým aliancím „motýlků“ a samozřejmě i ostatním obyvatelům „ulice“ je vytvářen obraz nepřítele, ohrožující samotnou podstatu jejich života a uplatňované strategie přežití. Komunikační vztahy mezi „ulicí“ a policií se odehrávají na bázi vztahu „my a oni“. Samotný vztah je díky své komplexnosti široce uplatněn, následně v praxi ověřen a znovu užíván při komunikaci obou skupin.⁶² Dochází tak k paradoxní situaci u Policie, kdy její neznalost základní ekonomické strategie přežití „motýlků“ vyvolává pouze nepřátelství. Místo respektování a dílčí spolupráci tak na ulici vzniká nenávist. V rámci tohoto vztahu dochází i k výstřednostem užívající nesmyslného násilí na obou stranách a nejvíce poznamenávající následný nepřátelský vztah obou skupin.⁶³

Předchozími větami v žádném případě nechci generalizovat veškeré vztahy obou skupin, samozřejmě existují na obou stranách i výjimky. Stále ovšem platí, že se na ulici nejvíce setkáte s těmito názory : „*Nemám rád policajty akorát pořád buzerujou, párkrát*

⁶¹ Při běžném pozorování na nádraží narazíte na 2 – 5 hlídek (obou policií) složenou ze 2 – 4 členů a pohybujících se neustále v kruhu po nádraží a jeho blízkém okolí. Během obhlídky velmi často kontrolují totožnost „motýlků“ a ostatních obyvatelů nádraží a snaží se tak udržet „pořádek“ na nádraží. Občas policie zorganizuje i hromadný zásah proti „všem živlům žijícím na nádraží“. Bohužel jednotlivé „dílní“ represe vyvolávají u „motýlků“ averzi obracející se proti policii. „*Dneska mě kontrolovali snad čtyřikrát, přitom mě už dávno znají, buzerují*“. Pokud se s „motýlky“ začnete bavit na téma policie nevybíravým způsobem odsoudí jakoukoliv její činnost.

⁶² Z. Bauman, str. 44 – 45 „Rozdíl mezi „my“ a „oni“ se v sociologii prezentuje jako rozdíl mezi vlastní a cizí skupinou. Tato opozice je v první řadě nástrojem, který používám ke kreslení mapy světa.“

⁶³ Jeden „motýlek“ mě informoval o svém fyzickém napadení policistou za drobný přestupek. Zmíněný „motýlek“ ovšem při první příležitosti fyzický útok opětoval a napadl stejného policistu v civilním oblečení.

mě i zmlátili“; „Ignoruju policajty, prostě se s nima nikdy nebavím, ani když jsem v cele předběžného zadržení“ „Zmlátil jsem dva policajty, ale třetí mě dostal“.

Policie využívá k monitorování a získávání informací o dění na ulici a samotné skupině „motýlků“ systém sítě informátorů a „donášení“ iniciovaný samotnou policií přímo na ulici. Existuje tedy vzájemná provázanost mezi oběma skupinami.⁶⁴

Kvůli psychickému stavu jednotlivých „motýlků“, strachu z policie, tlaku represí a neexistence komunity, tedy vlastního zájmu aliance či jedince u osob kontaktovaných policií do pozic informátorů nemůže nikdo takto poskytované informace pokládat za adekvátní. „Motýlek“ při policejním výslechu, buď psychicky zkolabuje a vymyslí si vše z potřeby co nejrychleji se zbavit psychického tlaku či se naopak snaží upozornit na svojí osobní důležitost pro Policii, vymyšlením si informací očekávajíc tak určité osobní výhody. „Na stůl“ Policie se tak ve většině dostávají nesmyslné a vykonstruované obvinění vůči ostatním „motýlkům“, jejich klientům, drogovým dealerům či dokonce i jednotlivým představitelům neziskových organizací. *„Vždy, když mě předvolají na policii, tak se dovídám co o mě motýlci povídají. Je neskutečné co si vše dokáží vymyslet“*

Na závěr této podkapitoly bych se rád podíval na celý problém z pohledu policie. Nádraží je díky „svému kouzlu“ jedno z nejnebezpečnějších míst celého města a určitě není závidíhodné na něm udržovat pořádek. Jednotliví policisté, kteří zde slouží si svojí službu ve většině případů nevybrali, ale jsou sem posíláni na začátku své profesní kariéry nebo pro dřívější porušení kázně či řádu. *„Policajty jsem posílají za trest, mají zde blbou službu“*. Neustálý kontakt s obyvateli nádraží („motýlci“, bezdomovci, atd.) působí velice depresivně, zároveň mnoho těchto lidí působí policistům nemalé problémy. Lze tedy občas pochopit, že díky psychickému stresu a tlaku okolí se nechovají k obyvatelům nádraží a ulice „v rukavičkách“. Zvláště pak pokud jejich nadřízení jsou s celkovou situací a uplatňovanou sociální politikou na ulici vyrozumění a spokojeni.

5.2. Vztah „motýlků“ k neziskovým institucím

Ve městě neexistuje jednotná koncepce neziskového sektoru. Chybí tak rámec, který by poskytoval celkový systém pomoci lidem žijících na okraji společnosti a nutil tak jednotlivé neziskové organizace ke kooperaci. Současný systém tak nahrává velkému

⁶⁴ Sám jsem se setkal s několika jedinci, kteří mě přiznali pravidelný kontakt s policií (z 20 jedinců jsem napočítal 2). Celkový počet informátorů bude zřejmě mnohem větší, odhady Projektu Šance se pohybují okolo 20 – 30 % z celkového počtu motýlků, znamenalo by to tedy, že každý čtvrtý „motýlek“ je informátor policie.

počtu a vzniku nových „neziskovek“ spolupracujících s koncepcí sociální politiky (ve většině případů), o proti starším neziskovým organizacím stojících v opozici.

Tyto organizace a sdružení se řídí koncepcí „poskytovat všechno a zároveň nic“. Pokud se podíváme na jejich neustále aktualizované programy, zjistíme, že se většina „neziskovek“ ve svých stanovách zabývá naprosto vším (snaží se pracovat s dětmi ulice, romskou menšinou, sexuálně zneužívanými, drogově závislými, atd.)⁶⁵ A v praxi, kvůli personálnímu a finančnímu zabezpečení nevykonávají absolutně nic. Ve městě tedy existuje několik neziskových organizací, které by oficiálně měly poskytovat stejnou pomoc pro lidi žijící na ulici (díky osobním averzím jsou budovány různé projekty a protiprojekty). Celkový počet neziskových organizací, oficiálně působících na ulici, je značně proměnlivý. Kvůli velkému počtu „neziskovek“ jsou celkové finanční dotace přerozdělovány a výsledná suma pro jednotlivou neziskovou organizaci mnohdy pokrývá pouze „náklady na administrativu“.⁶⁶

Mnoho neziskových organizací, kvůli zmíněné dotaci, i když ta ve skutečnosti nemusí být až tak malá, neposkytuje vůbec nic, pouze administrativní výkazy. Výsledkem činnosti řady „neziskovek“ je tedy neposkytování nabízené pomoci a de facto pouze fabulování skutečné situace na ulici či „zabředávání se“ do administrativy. *„Dostala jsem jeden kondóm, prý pro štěstí, za jednu noc jich potřebuji mnohem víc než jeden“*, *„mají tam pořád prázdniny a omezené pracovní dny“* Díky „bojím“ o dotace se mnoho organizací ve svých každoročních zprávách o ospravedlnění své samotné činnosti snaží vykázat mnohdy i neexistující klienty.⁶⁷

Problémem sociální politiky, takto pracujícího neziskového sektoru je absence jakékoliv dlouhodobé koncepce pomoci. Většina „neziskovek“ poskytuje svojí pomoc pouze krátkodobě. (oběd, večeře, výlety do okolí města, 3 dny ubytování v domě organizace, atd.) a po uskutečnění výkonu svého klienta propustí zpět „na ulici“.⁶⁸ U mnohých „motýlku“ tak vzniká pocit sociálního opuštění i od samotných členů neziskového sektoru.

Celý systém pomoci působí naprosto demotivačně pro návrat do většinové společnosti a vytváří iluzi povinnosti pomoci pro jednotlivce zapojených do systému v rámci neziskového sektoru. Mnoho „neziskovek“ postrádá výchovný charakter celé

⁶⁵ Stačí si prohlédnout internetové odkazy při zadání hesla „komerčně sexuálně zneužívaný“.

⁶⁶ Alespoň to je tedy oficiální vysvětlení mnohých „neziskovém“, které se mi dostávalo. Skutečnost může být ovšem odlišná a finanční dotace pro terénní práci jsou mnohdy dostačující.

⁶⁷ Sám jsem se během svého výzkumu mezi motýlky v terénu během dvou let nikdy nesetkal se streetworkery jiné neziskové organizace než je Projekt Šance.

⁶⁸ Jde přece o boj o finanční pokrytí s ostatními neziskovými organizacemi. Strategické je vykázat pokud možno v nejrychlejší době, co nejvíce klientů a žádat o další dotaci. Ne pracovat s dlouhodobou koncepcí pomoci a nuceně tak vykázat méně klientů.

pomoci, poskytuje všechny služby naprosto zadarmo i bez proti služby a utvrzuje tak své klienty, že jimi zvolená životní strategie je správná a účinná. „*Ty jsi povinen mi pomoci, protože já jsem na ulici a jsem neřád a ty mě máš napravit*“; „*Ráno se jdu nasnídat ke katolíkům, teď si tady vezmu nějaký oblečení a půjdu ho prodat na nádraží, byl bych blbej kdybych to nedělal, když je to zadarmo*“.

Kvůli výše zmíněným faktorům a samotné neschopnosti podat nadějnější vizi či strategii budoucího života lidem na ulici je vytvořena situace, kdy „motýlci“ a ostatní pouze „parazitují“ na celém systému pomoci. Využívají jeho materiální pomoci a zabezpečení (jídlo a oblečení, popřípadě jehly, atd.), které jim organizace poskytuje zadarmo a nehledají cestu jak odejít z ulice a motivovat se pro další život.

To na druhou stranu vyhovuje i mnohým neziskovým organizacím, které díky krátkodobému konceptu pomoci vykazují velký počet klientů, kterých neubývá a nemusí se přizpůsobovat strategii dlouhodobé pomoci, která by opětovně navracela „motýlky“ do většinové společnosti.⁶⁹

Na závěr bych rád podotknul, že celá situace neziskového sektoru vyhovuje konceptu sociální politiky prosazovaného státem.

5.3. Vztah „motýlků“ k městským orgánům sociální péče, domovům mládeže a ostatním výchovně – nápravným zařízením

Orgány sociální péče

Politika neziskových organizací není jediný systém sociální pomoci, který ve městě nefunguje. Městské a krajské sociální odbory by ze své kompetence mohly podporou či samotnou prací s „motýlky“ celou situaci úspěšně vyřešit. Nic takového se ovšem neděje, neexistují žádné státní projekty a podpora, úřady „byť motýlků“ přehlížejí a neřeší. Osobní zkušenosti „motýlků“ se svými sociálními pracovníky a kurátory bývají doslova „trisktní“. „Motýlci“ mají u svých kurátorů „nálepky“ nespolehlivých, nespolupracujících osob s nimiž je „komunikace pouze ztrátou času“ a tudíž je jakákoliv pomoc nenabízena.

Sociální pracovníci ve většině případů nemají trpělivost pro práci s „motýlky“ a ani samotný kontakt s „motýlky“ či dokonce vyhledávání v terénu neuskutečňují. Mnohdy je nechávají samotné bez pomoci na ulici. „*Moje sociální pracovnice na mě napsala takový*

⁶⁹ Samozřejmě, že mnoho neziskovému vyazuje tytéž samé klienty.

posudek, že ho snad nemůžu ani nikde ukázat a to mě za posledních deset let ani jednou neviděla“; „Moje sociální pracovníce je kráva absolutně neví, kde potřebuji pomoc“.

Mnoho „motýlků“ nevyužívá ani programy sociální a finanční podpory určené státem pro pomoc lidem na sociálním okraji společnosti. U několika se systém finanční podpory změnil pouze na akt „podpisu“ na úřadě, za který dostanou peníze. Nikdo jim nenabízí pracovní nabídku na niž mají ze zákona nárok. Kvůli jejich „individuální pověsti“, která je předávána v sociální skupině úředníků se nikdo nesnaží nabídnout jim jakoukoliv motivaci pro změnění životní strategie.

Strategie orgánů sociální péče vychází z širší koncepce sociální politiky a z potřeb plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání.

Domovy mládeže

Jak už jsme se seznámili značné procento motýlků pochází z dětských domovů (viz. kapitola Kdo jsou to „motýlci“). Proč tomu tak je? Většina dětí žijících v dětském domově opravdu nikoho nemá (anebo jeho rodina o něj nejeví naprosto žádný zájem). Když dovrší věku 18 let musí opustit dětský domov. Tito lidé v naprosté většině případů nemají kam jít a nemají žádné zázemí (ani finanční ani rodinné), a proto končí na ulici. Celá výchovně – vzdělávací koncepce dětských domovů, působí naprosto odlišně od skutečné reality běžného života. Děti, které z něho odcházejí nevědí absolutně nic o životě za jeho zdmi. Nemají základní představu o hodnotách společnosti, přerozdělování a hospodaření s financemi. Dochází tak k nedostatečné druhé socializaci jednotlivců v dětských domovů.⁷⁰

Podle osobních výpovědí jednotlivých „motýlků“, je životní realita v dětských domovech naprosto odlišná od té skutečného - reálného života. Celý systém dětských domovů by se dal charakterizovat jako politika „cukru a biče“. To znamená, že pokud se jednotlivec chová v souladu s řádem dětského domova je odměňován (dárky z humanitární pomoci či ze zdrojů dětských domovů – hračky, oblečení, atd.), pokud se protíví proti řádu je trestán. *„Měli tam takovou místnost, přezdívali jsme ji díra, byla to místnost bez oken, s jednou postelí a kýblem, pokud jsem měl nějaký průser tak mě tam zavřeli. Podle řádu mě tam mohli držet tři dny o samotě bez sprchy a s jedním jídlem za den, ve skutečnosti mě tam drželi i déle než týden“.*

Systém odměn může jít ve svém důsledku také až do extrému, kdy si neustále odměňování jednotlivci neuvědomují hodnotu věcí a socializují si tento prvek jako

⁷⁰ Občas dochází až k úplnému extrému, kdy jednotlivci z dětských domovů neumějí ani číst a psát. *„Měl jsem tady kluka, který když vyšel z děčáku, tak šel do obchodu a žádal pokladní o jeden namazaný chleba máslem s salámem“; „Teď je zde kluk, který neumí číst a psát, stěží se sám podepíše“.*

normální, jimž se chová celá společnost. Používají pak oblečení (nebo dokonce i zubní kartáčky) pouze k jednomu použití. „Vyčistil jsem si zuby a už ho nepotřebuji, přece stačí říci prosím a děkuji a ty mě dáš nový, ne?“

Je otázkou do jaké míry je úspěšná pomoc různých neziskových organizací nabízejících své programy či materiální pomoc dětským domovům pro socializaci a psychický vývoj. Děti jsou zavaleny množstvím věcí, bez možnosti výběru, o které nestojí, tudíž si k nim nevytvářejí žádný osobní vztah a pokládají je za samozřejmé. Stejně tak jako pokládají za samozřejmou přítomnost několika skupin dobrovolníků střídajících se v dětském domově a hrajících si s nimi. Nevědomě se tak poskytuje iluze o případné pomoci a „lehkosti bytí“ v okolním světě.

V dětských domovech dochází také k prvním sexuálníм zážitkům jednotlivých „motýlků“. Dle jednotlivých výpovědí, z 20 „motýlků“ pocházejících z dětských domovů, měl každý první sexuální styk právě zde. Budoucí „motýlci“ se tak naučí různé sexuální praktiky a chutě.⁷¹

Psychiatrické a drogové léčebny

Většina „motýlků“ je drogově či jinak závislá, viz. kapitola *Drogová a jiná závislost*. Ve městě funguje několik léčeben, které si kladou za cíl zbavit člověka jeho závislosti.

Dle mého pozorování mnoho z „motýlků“, kteří jsou drogově závislí se pokouší léčit v protidrogových léčebnách. Cesta do léčebny je velice jednoduchá, stačí požádat lékaře o zprostředkování léčebny a prokázat svoji závislost. Lékař je pak povinen obstarat motýlkovi či někomu jinému tří měsíční pobyt v léčebně. Tento systém se dá samozřejmě snadno zneužívat a podle mých pozorování je také velice často zneužíván „*Musím se někde schovat před zimou, léčebna je dobrá – třikrát jídlo, postel a teplo a vždycky se tam mám dobře*“ (informátor myslel velké množství sexuálních partnerů přítomných v léčebně).

Jak už je zmíněno výše, klade si léčebna za cíl zbavit jednotlivce své závislosti, ale podle mého pozorování a výpovědí jednotlivých motýlků přichází celá snaha těchto organizací v niveč. Žádný z navrátilivších se motýlků, které osobně znám se své závislosti nikdy nezbavil, každý začal okamžitě po návratu opět holdovat své původní závislosti.

Tato situace se dá vysvětlit třemi faktory:

◆ Řada „motýlků“ se v podstatě ani léčit nechce, využívají systém léčebny jako součást své životní strategie.

⁷¹ Většinou jsou na začátku znásilňování staršími svěřenci a posléze, když zestárnou sami znásilňují mladší svěřence.

♦ Celý systém léčebny (její bezpečnostní pravidla a personální obsazení) je naprosto nedostačující. I na půdě léčebny se může klient velice snadno dostat ke svému stimulantu. „*Samozřejmě, že se tam kšeftuje s drogama, dá se tam koupit naprosto všechno, co je na trhu*“; „*Stačí se postavit k plotu a tam už vidíš známý firmy co kšeftují po celým městě*“.

♦ A nakonec „motýlci“, kteří opravdu proděli odvykací pobyt a jsou propuštěni, přičemž se nemají kam vrátit. Podpora léčebny či neziskových organizací končí u „vyléčení“ a „motýlkovi“ zbývá pouze odchod zpět na ulici, kde se opět navrácí k droze, kterou potřebuje k ulehčení své životní strategie.

Vězení

Naprostá většina „motýlků“ má zkušenosti z vězení či k nim směřuje. Mnoho z nich je po přestoupení zákona nejprve odsouzeno podmíněně a při opětovném porušení zákona trestáno nepodmíněným odnětím svobody. Důvody k odsouzení bývají většinou opakované krádeže, prodej drog, ublížení na zdraví, dluhy, atd. „*Znal jsem jednoho kluka, který po sobě třikrát ukradl jídlo z obchodu, chytli ho a šel sedět na tvrdo, měl už před tím podmínku, taky za jídlo*“.

Instituce vězení by si zasloužila mnohem větší pozornost z hlediska antropologického výzkumu než se jí budu věnovat v této podkapitole. Můj výzkum nebyl zaměřen na situaci ve vězení, ale velké množství „motýlků“ prodělá tuto zkušenost, a proto mi přišlo vhodné se o jednotlivých aspektech života ve vězení ovlivňujících jejich budoucí život „motýlků“ alespoň zmínit. Celý rozbor života ve vězení by si, ovšem zasloužil přinejmenším celou odbornou práci.

Ve vězení existují dvě úrovně společenské organizace, jenž mají za úkol dohled nad vězni. Pro usnadnění můžeme jednu nazvat jako „policejní“ a druhou jako „vězeňskou“. Oba systémy organizace jsou navzájem propojeny a prolínají se.

„Policejní“ se skládá z pracovníků vězeňské služby a nebude předmětem zájmu v této práci. Funguje jako ostatní byrokratické organizace, tedy systémem nadřízených a podřízených pracovníků Vězeňské služby.

Naproti tomu „vězeňská“ organizace se skládá z jednotlivých odsouzených. V rámci „vězeňské organizace“ existují tři statusy pro jednotlivce. Zde se jedná skutečně o statusy a z nich vyplývající moc, ne pouze o slovní termíny. Statusy jsou vždy získané na základě zkušeností a „budování si pověsti“ ve vězení či na kriminální pověsti z předchozí trestné činnosti.

Nejvyšší status je tzv. „bukanyr“. Jedná se o funkci prominentního vězně, který spolupracuje se složkami policejní organizace ve vězení. Většinou jí zastávají zločinci, kteří byli známí už na svobodě nebo ho získali při konání kriminálních činů či při pobytu ve vězení. Tato funkce opravňuje jedince ke kontrole nad ostatními vězni v určitém bloku vězení, podle vězeňského žargonu tzv. „baráku“. „Bukanyr“ přerozděluje jednotlivým vězňům práci, kontroluje jejich poštovní zásilky (balíky z domova), přičemž z nich odebírá určitou daň pro sebe (podle výpovědí „motýlků“ je daň 50 procent věcí z balíku), přerozděluje zabavené „hodnotné věci“ zpět do systému vězeňské organizace (jedná se většinou o cigarety, kafe a toaletní papír) svým „věrným“ a částečně určuje, kdo s kým bude na cele. *„Být s bukanýrem zadobře je dobrá věc, říká ti co budeš dělat a když seš s ním v pohodě dá tě na lehčí práci. Můj bukanýr měl z cely vybudovanou doslova kancelář, když jsem tam šel musel jsem klepat a měl tam takový dobrý koberec“*; *„Pokud seš s ním zadobře, anebo seš sám bukanýr můžeš mít naprosto všechno, tím myslím dobrý jídlo, cigarety, alkohol, drogy, video, telku a dokonce i ženskou na cele (homosexuála). Dá se tam sehnat (ve vězení) naprosto všechno, sami policajti jsou s bukanýrem jedna ruka“*.

Další funkcí ve vězení je tzv. „jeep“. Jedná se o jedince, který vyřizuje „jakékoliv“ vzkazy, ať už od „bukanyra“ nebo od jednotlivých skupin „muklů“ („mukl“, viz. dále). Vzkazem myslím cokoliv (od ústního vyhrožování přes napadnutí až po vraždu). Za „předávání vzkazů“ jsou náležitě ohodnoceni materiálními věcmi (viz. výše, „hodnotné věci“).

Posledním statutem, který je nejnižší a zároveň nejrozšířenější je status „mukl“. To jsou v podstatě jednotliví vězni, kteří jsou označeni svým osobním číslem a pro stát existují pouze jako číslo (ne pod svým jménem). Ve vězeňském žargonu se tomuto číslu říká mukl.

Většina „motýlků“ zastává či zastávala ve vězení status „mukla“, málokterý pak status „jeepa“.⁷²

Zkušenost z vězení je při životě na ulici vnímána jako možnost dalšího vzdělání a socializace. Přežit v něm je na ulici posuzováno jako prestižní. Vězení je přezdíváno jako: „vysoká škola“. Podle výpovědí se v této instituci dá naučit mnoho strategií pro pozdější přežití na ulici (hlavně nové způsoby provádění krádeží, odcizování předmětů a sexuální praktiky) *„Vězení to je taková vysoká tam jsem se naučil všechno co jsem ještě neuměl, jak udělat dobrou čorku (krádež) na ulici, aby tě nikdo neviděl nebo jak se dostat přes zámek*

⁷² Z mého pozorování vím pouze o jednom „motýlkovi“, který je „jeep“.

do bytu, tam se prostě dá naučit naprosto všechno“; „Měl jsem klienty, kteří se naučili ve vězení dostat se provázkem do auta, taky toho potom docela využívali“.

Přežití „motýlků“ ve vězení záleží na dvou faktorech, za prvé jak zadobře je jednotlivec se svým „bukanyrem“ a za druhé jak dokáže reagovat na své okolí. Vyžaduje se zde značná individuální schopnost dravostí, která získává úctu ostatních. *„Nesmíš si nechat srát na hlavu od ostatních, nejdřív to na tebe bude každé zkoušet, že máš dělat tohle nebo tamhleto (jedná se o jim přidělenou práci „bukanyrem“), ale nesmíš se dát alespoň ze začátku se musíš několikrát porvat, aby viděli, že nejseš měkej“.* A za druhé jakou má vězeň národnost a barvu kůže. *„Když seš bílej, tak musíš mít aspoň svaly, jinak seš v prdeli. Je tam hodně cigošu, kteří dělaj svý vlastní gangy, ty tam většinou vládnou a držež spolu proti bílej. Taky Rusáci jsou nebezpečný, většinou se uměj dobře rvát“.*

Jak už je zmíněno výše celý systém vězení užívá dvě organizace společnosti. Při porušení té oficiální (vězeňský řád) dochází k přidělení do samovazby, přezdívané též jako „díra“. *„V díře by si měl být zavřený nejvýše 14 dní podle vězeňského řádu, já jsem tam byl i déle než jeden měsíc. Je to místnost bez oken a beze světla, kde je kamenná postel (betónová pryčna). Jednou za týden máš nárok na 20 minut sprchy a jednou denně nějaký hnusný jídlo. Nejhorší je, že seš tam úplně sám“.* Naproti tomu při porušení pravidel organizace „vězeňské“ může jedinec očekávat daleko tvrdší trest spočívající od klesnutí osobního statusu (a tím i horší práce) po naprostou ztrátu jakéhokoliv statusu a získání nejnižšího společenského postavení ve vězení.

Výše zmíněné podmínky mají za následek, že psychicky a fyzicky slabší „motýlci“ mají problém ve vězení vůbec přežít a tato zkušenost je poznamenána na celý jejich budoucí život. Občas se stane, že se vrátí úplně jiní lidé. *„Když ten tlak okolí nevydrží a stanou se tak doslova matrací pro celý blok a může se stát, že se zblázní“.*

I systém vězeňské služby je vyhledávaným zdrojem pro přežití zimního období (i když není tak oblíben jako léčebny, viz výše). „Motýlci“, kteří už podobnou zkušenost z vězení mají a přežili (či se jim to dokonce zalíbilo) volně využívají této možnosti jak uniknout před zimou a chodí vykonat své tresty právě v tuto dobu. *„Do vězení se chodí na zimu, né v létě, je to lepší než bejt někde na ulici“.*

„Systém vzdělání“ poskytující instituce vězení lze pokládat za částečnou chybějící druhou socializací u řady motýlků a tudíž je významný prvek jejich životů na ulici.

5.4. Závěr

Na úplný závěr bych rád konstatoval, že ve vztahu ke všem institucím jsou „motýlci“ opravdu jenom děti. „Motýlci“ nejsou dostatečně asertivně vychováni,

neproběhla u nich dostatečně druhá socializace a ve většině počátečních kontaktování institucí, nevědí jaký mají zaujmout postoj. Jsou tedy při jakémkoliv jednání s nimi v jasné nevýhodě, oproti normálně socializovanému jedinci.

Na druhé straně pro mnohé instituce, ať už vládní či nevládní je samotná existence „motýlků“ a ostatních lidí na ulici výhodná. Přístupují k nim podle předem daného stereotypního postupu, který je v mnoha případech entocentrický. Nechápu jejich současně možnosti a životní strategie. Ovlivňují přes media i názor většinové veřejnosti na „motýlky“. Těm nezbyvá nic jiného než akceptovat tento postup a snažit se z něho dostat co nejvíce. Instituce tak, aniž by si to sami uvědomovaly přispívají a socializují své klienty. Ve výsledku ukazují a nabízejí lidem na ulici jedinou strategii pro přežití v důsledku, které jsou tito jedinci nuceni budovat si pro vlastní přežití na ulici strategie další.

Pro instituce, státní i neziskové je existence „motýlků“ výhodná a neexistuje snaha dostat je pryč z ulice. „Motýlci“ ospravedlňují jejich činnost a umožňují ji získávat dotace pro samotnou existenci. Instituce tedy zvolily strategii k ponechání „motýlků“ na ulici a přistupování k nim jako k předem ztraceným pro návrat do většinové společnosti. Neexistuje tedy koncepce sociální politiky pro pokus o návrat „motýlků“.

Touto kapitolou v žádném případě nechci urazit lidi (úředníky či ostatní profese), kteří se snaží individuálně něco vykonat pro lidi žijící na okraji společnosti, jde mi akorát o poukázání na nefunkčnost celého systému jako celku. Podlé mého názoru řada organizací pracuje pouze „sama pro sebe“ a její účinek na ulici je minimální.

6. Pohled „z druhé strany“

Rád bych, aby se tato práce co nejvíce přiblížila objektivní situaci na ulici, a proto jsem se rozhodl mezi její kapitoly zařadit i pohled z tzv. „druhé strany“. Chci prezentovat ne jenom můj názor a pohled na celou situaci – který je do značné míry ovlivněný „motýlky“ – ale také pohled výkonně činných orgánů a především Policie k jevu, jenž já nazývám „motýlci“. Výše zmíněné výkonné orgány označují tento sociální jev jako „komerčně sexuálně zneužívání.“ V této kapitole budu i já tímto slovem označovat „motýlky“.

Tento pojem tedy komerčně sexuálně zneužívaný je oficiální název pro lidi živící se prostitucí. Pro tuto práci je důležité konstatovat, že by měl označovat „motýlky“ i jejich dívčí protějšky žijící na ulici. Dále by měl být užíván při jakýchkoliv oficiálních zprávách a výstupech Policie či orgánů sociální péče o „motýlcích“.

Pohled z „druhé strany“, tedy Policie, trestního řádu a orgánu sociální péče by nám měl pomoci pochopit jakou představu o chování „motýlků“ mají lidé řídící se následující strategií, tedy snad i jaké chování je z jejich strany očekávatelné. Co vědí o „motýlcích“? Jaké mají představy o komerčně sexuálně zneužívaných? Kolik podle nich existuje komerčně sexuálně zneužívaných? Proč si zvolili tuto životní strategii?

Rád bych odpověděl na tyto výše zmíněné otázky, na něž jsem už odpovídal jednou (z mého pohledu), nyní prostřednictvím pohledu státní moci. K odpovědím my bude muset stačit „pouze“ dokument vydaný Ministerstvem vnitra, oborem bezpečnostní politiky v roce 2004 pod názvem *Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčně sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období*. Ta obsahuje veškeré poznatky Policie a orgánů sociální péče o komerčně sexuálně zneužívaných, shromážděné do dílčích tezí a analýz. Zpráva také obsahuje strategii, podle které se mají výkonné orgány řídit při kontaktu s „motýlky“ a jejich zákazníky a vlastně i určuje co si mají jednotliví úředníci o komerčně sexuálně zneužívaných a jejich zákaznících myslet.

Celá strategie se formovala v letech 2000-03 a časově, tak přímo zapadá do doby konání mého výzkumu. Tento materiál de facto sumarizuje situaci na ulici v letech 2002-03 z pohledu policejních orgánů a ukazuje co o mužské prostituci vědí či nevědí představitelé výkonné moci.

Na závěr tohoto drobného úvodu bych opět rád zopakoval, že tuto kapitolu stavím na základě výše zmíněného dokumentu a ne výpovědí jednotlivých úředníků, kteří by měli z této analýzy vycházet při kontaktu se komerčně sexuálně zneužívanými. Jednotlivé teze zprávy v ostatních kapitolách pouze komentuji, k jejich případné kritice se vyjádřím až v závěru.

6.1. Co je to být komerčně sexuálně zneužívaný

Komerčním sexuálním zneužíváním se rozumí – „Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“. Konkrétně se tedy jedná o dětskou prostituci, dětskou pornografii a o obchodování s dětmi za účelem sexuálního zneužívání.⁷³

Pod tuto definici můžeme zařadit i „motýlky“ jsou tedy komerčně sexuálně zneužívaní. Pro výkonnou státní moc existuje definice naznačující, kdo může být „motýlek“ a co je předmětem jeho práce. Opravdu přesná definice „motýlka“ a jeho životní strategie neexistuje. Výše zmíněná teze pokračuje dále:

Komerční sexuální zneužívání dětí z pohledu orgánu činných v trestním řízení je typem mravnostní kriminality, která obecně ohrožuje velmi citlivou oblast útoků na sféru svobodného rozhodování v sexuálním životě. Mravnostní kriminalita tvoří pouze relativně malou část celkové kriminality (přibližně 0,5 %), avšak vyznačuje se některými charakteristickými specifiky. V policejních statistikách dlouhodobě (vyjma roku 1998) osciluje mravnostní kriminalita kolem 2 000 zjištěných trestných činů za rok. Objasněnost této trestní činnosti se celkově pohybuje okolo 90 %. Avšak typická je pro ní míra latence. Důvody vysoké latence mravnostní trestné činnosti bývají různé, nejčastěji jsou to pocity studu, obavy z oznámení, strach z opovržení, nedostatek nebo ztráta sebedůvěry, v případech trestné činnosti spojené s prostitucí také obtížné možnosti orgánů činných v trestním řízení proniknout mezi zákazníka, oběť a další zapojené osoby. Z hlediska regionálního rozložení jsou mravnostní kriminalitou zasazena nejvíce velká města a dále některé příhraniční regiony.⁷⁴

⁷³ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.2

⁷⁴ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.2-3

Kupování si „motýlka“ je trestný čin, ohrožující „svobodné rozhodování se v sexuálním životě“. Tento akt spadá pod mravnostní trestné činy, které jsou podle záznamu odhalitelné, ale sama „odhalitelnost“ je dlouhodobě vysoce latentní a velmi špatně se vyšetřuje. Místa výskytu tohoto jevu jsou především velká města a některé příhraničí.

*Ke komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí se vztahují nebo mohou vztahovat následující trestné činy: pohlavní zneužívání, pohlavní zneužívání v závislosti, kuplířství, obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku, ohrožování mravnosti, ohrožování mravní výchovy mládeže, obchodování s dětmi a v některých případech znásilnění.*⁷⁵

„Motýlci“ a jejich zákazníci na sebe vážou i několik dalších trestných činů.

6.2. Kolik existuje komerčně sexuálně zneužívaných

Počty zjištěných trestných činů mravnostní kriminality pro celé území v letech 2002-2003 jsou následující. Jedná se o mužskou i ženskou prostituci.⁷⁶

v %	2002		2003	
	Zjištěno, objasněnost v %		Zjištěno, objasněnost	
<i>Komerční forma sex. zneužívání v závislosti</i>	1	0,0	1	100,0
<i>Komerční forma sex. zneužívání ostatní</i>	7	100,0	4	50,0
<i>Kuplířství</i>	116	87,1	101	95,1

⁷⁵ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.3

⁷⁶ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.3.

<i>Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku</i>	15	66,7	10	90,0
<i>Obchodování s dětmi</i>	1	100,0	1	100,0

Evidence Policie zahrnuje i trestní činnost páchanou na osobách mladších 18 let.⁷⁷ Opět se jedná o chlapce i dívky.

	2001	2002	2003
<i>Komerčně sexuálně zneužívané děti, celkem</i>	7	10	21

Podle statistik Ministerstva vnitra je počet sexuálně komerčně zneužívaných a tedy i „motýlků“ minimální. Naopak objasněnost výše zmíněných trestných činů, vycházející ovšem z těchto statistik a jejich minimálních čísel, je opravdu vysoká.

Popis situace v oblasti komerčního sexuálního zneužívání vychází především ze statistik a kvalitativních analýz Policie, dalšími zdroji jsou pak statistiky a informace Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti a některých nevládních neziskových organizací⁷⁸.

6.3. Kdo jsou zákazníci sexuálně komerčně zneužívaných

„Zákazníci“ tedy osoby, které platí za pohlavní styk s osobou mladší 18-ti let, jsou trestně postiženi podle trestního zákona, tzn. pokud mají pohlavní styk s dítětem mladším 15-ti let nebo dítětem mladším 18-ti let a zároveň zneužívají jeho závislosti. Od 1.ledna 2004 je účinné nové ustanovení trestného zákona, svádění k pohlavnímu styku. Tento nový trestný čin se vztahuje na zákazníky, kteří dítěti mladšímu 18-ti let za pohlavní styk nebo jiné sexuální služby poskytnou úplatu, případně jinou výhodu či

⁷⁷ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.4.

⁷⁸ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.2.

prospěch. Do konce roku 2003 nebyli „zákazníci“, kteří využívali prostitučních služeb osob ve věku 15- 18 let, nijak trestně postižitelné (pokud nezneužili vůči této osobě násilí nebo nezneužili její závislosti), a proto také nejsou zachyceni v kriminálních statistikách. Většina dětské prostituce je přitom provozována právě mladistvými osobami, případy prostituce provozované dětmi mladšími 15-ti let jsou v spíše ojedinělé. Většina „zákazníků“ není tedy v pravém slova smyslu pedofily, jejich poptávka po mladých prostitutkách a prostitutech je dána především snahou vyhnout se pohlavně přenosným chorobám, touhou po „neobvyklých zážitcích“, celospolečenskou „sexualizací mládeže“ a lhostejností vůči následkům sexuálního zneužívání dítěte.⁷⁹

Definice pouze rámcově charakterizuje, kdo je zákazník, ale v podstatě o něm nic neříká. Policie a ostatní výkonné složky tedy mají pouze omezený přehled o tom, kdo může být zákazníkem „motýlků“, ten naproti tomu riskuje od ledna 2003 nejenom dobrou pověst, ale i trestní bezúhonnost. Dochází tak k „zkrimalizování“ nejen „motýlků“ a jejich zákazníků, ale i celého procesu obchodu mezi nimi, vše se tedy musí uskutečňovat skrytě před Policií a orgány sociální péče.

6.4. Co je důvodem ke komerčně sexuálnímu zneužívání

Za hlavní příčiny nabídky dětské prostituce lze považovat především špatnou sociálně ekonomickou situaci některých komunit a sociálních skupin, jejichž životní úroveň relativně prudce poklesla během 90. let (nezaměstnanost, špatná úroveň bydlení, nízké vzdělání atd.) a s tím spojený rozpad společenských hodnot a norem, sociální exkluze a marginalizace, oslabení socializační a výchovné funkce rodin, škol a školských zařízení a zvýšený výskyt sociálně patologických jevů (alkoholismus, drogy, gambling).⁸⁰

Další vágně se vyjadřující definice o původu „motýlků“ hledající příčinu celého jevu a jeho počátku v 90. letech. Vznik „motýlků“ lze tedy přičítat ekonomické transformaci z komunistického systému na kapitalistický v jehož důsledku došlo k zchudnutí obyvatel a hledání nové strategie přežití. Pouze částečně se poukazuje na

⁷⁹ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.5

⁸⁰ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.6

hlavní důvod vzniku „motýlků“, tedy na nefungující systém sociální péče o děti a nefunkčnost výchovy dětí v mnohých rodinách.

6.5. Kdo jsou komerčně sexuálně zneužívání

Děti, které provozují prostituci a jsou oběťmi komerčního sexuálního zneužívání, lze rozdělit do dvou základních skupin. První skupina provozuje prostituci dobrovolně. Tyto děti (nejčastěji ve věku 15- 18 let, ale vyskytují se i případy mladších dětí) provozováním prostituce řeší svou obtížnou ekonomickou situaci, přičemž tuto činnost chápou jako relativně snadný a nenáročný způsob vydělání peněz, který umožňuje „svobodný“ a nezávazný způsob života. Často se jedná o děti, které jsou na útěku z dětských domovů, z výchovných ústavů nebo od svých- rozpadlých nebo problematických rodin. V těchto případech také není výjimkou, že nutnost vydělání si peněz je spojena se závislostí na drogách nebo gamblerstvím.

Druhou skupinu tvoří děti, jež jsou k prostituci nabízeny další osobou, která z této prostituce kořistí. Není neobvyklé, že v těchto případech může být kuplířem osoba blízká dítěti, např. někdo z rodinných příslušníků (dítě nabízené k prostituci se tak může stát hlavním zdrojem příjmů rodiny).

Výše uvedené typy provozování prostituce se samozřejmě mohou vzájemně prolínat.⁸¹

Tyto definice snad nejvíce z celé *Zprávy o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další podoby* vypovídají o realitě života „motýlků“, problém snad může vyvstat pouze pod významem slova „dobrovolnost“, na kterou se poukazuje v úvodu první skupiny. Co znamená být „dobrovolně“ na ulici? Je tato strategie přežití či výdělku opravdu dobrovolná nebo jsou k ní komerčně sexuálně zneužívání spíše donuceni okolnostmi?

⁸¹ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.6.

6.6. Závěr

Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčně sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období je jedním ze „základních pilířů“ uplatňované sociální politiky, ovlivňující život „motýlků“ i ostatních živících se prostitutí. Jeho stanovy se řídí Policie i orgány sociální péče. Shromažďuje veškeré poznatky o komerčně sexuálně zneužívaných a převádí je do tezí a analýz. Určuje co si o „motýlcích“ myslí Policie a orgány sociální péče. Poukazuje na vzor, jak ke komerčně sexuálně zneužívaným přistupovat.

*Ačkoliv není možné exaktně stanovit kvantitativní rozsah dětské prostituce, je patrné, že Policie disponuje dostatkem informací k typickým charakteristikám tohoto jevu. Odhalování dětské prostituce je věnováno značné pro aktivní úsilí a prověřovány jsou všechny poznatky a informace, které k ní mohou směřovat.*⁸²

Policie a orgány sociální péče podle této teze disponují dostatkem informací pro pochopení subkultury komerčně sexuálně zneužívaných. Přičemž veškeré vědění o nich vychází z policejních hlášení a tvorby analýz a tabulek s minimálním počtem komerčně sexuálně zneužívaných. Tato teze prezentovaná na závěr zprávy působí až tragikomicky.

Veškeré mé hodnocení vědomostí, kterými disponuje Policie a orgány sociální péče jsem úmyslně nechal až nakonec této kapitoly. Domnívám se, že poznatky vyložené v tomto dokumentu ani zdánlivě nepopisují realitu života „motýlků“ a ani jejich klientů. Následně tak chybně zasahují pomocí trestního řádu do jejich životů, který je pro mnohé ještě méně snesitelnější. *Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčně sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období* nevystihují realitu a základní potřeby „motýlků“. Počty komerčně sexuálně zneužívaných se ani řádově nepřibližují ke skutečnému počtu pozorovanému mnou na ulicích. „Motýlky“ a jejich zákazníci zpráva „zkriminalizovává“. Nutí je uskutečňovat celou obchodní transakci na skrytých místech, ohrožujíc jak životy komerčně sexuálně zneužívaných, tak i jejich zákazníků.

⁸² Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.6

Celá koncepce je dle mého názoru mylná a obsahuje mnoho nesmyslných tezí o komerčně sexuálně zneužívaných. Aby nedošlo k ještě většímu nepochopení a „zkriminalizování“ „motýlků“ či jejich zákazníků měl by tento dokument projít mnohými změnami. Na úplný závěr této kapitoly uvádím jednu z tezí obsahující výše zmíněný dokument jenž je opravdu tragická.

Dětská prostituce podle informací Policie nedosahuje masového rozšíření. Příklad obchodování s dětmi za účelem sexuálního zneužívání nebyl doposud zaznamenán.⁸³

⁸³ Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Praha 2004, str.7

7. K závěru

Jelikož každá kapitola v této práci obsahuje svoje vlastní shrnutí, rozhodl jsem se na úplný konec zařadit emociální závěr. Ten vychází pouze z mých myšlenek o „motýlcích“ a jejich strategie přežití na ulici a samozřejmě ne každý s ním může souhlasit. Jde pouze o úvahu.

„Motýlci“ žijí a umírají na ulici. Jsou to opuštěné děti hledající cestu k přežití na ulici a v současné době neexistuje nikdo, kdo by jim chtěl nebo byl schopen pomoci. Mnoho neziskových organizací pouze zneužívá jejich existence pro své vlastní obohacení. Stát nepřiznává ani jejich samotnou existenci a nad celým problémem „zavírá oči“.

System fungující jako strategie pro přežití na ulici je pro jednotlivé jedince smrtelný. Individuálně neexistuje možnost, jak se vymanit z celého běhu mužské prostituce. Podle statistik Projektu Šance se individuální návraty do většinové společnosti omezují pouze na 2 „motýlky“ z 50 za rok⁸⁴.

Zvolení strategie prostituce pro nově přichozí děti, s kterých se stávají „motýlci“ je vysoce kontraproduktivní. Jako „motýlci“ přežijí pouze o něco déle. Umřou opuštěni, topící se ve vlastní špíně. Nahradí je další, nově přichozí „motýlci“, kteří jsou již očekáváni.

Co je příčinou existence „motýlků“? Dle mých závěrů je hlavním problémem nefunkčnost instituce rodiny v naší „rychlé a uspěchané“ době. Ta vede ke vzniku „motýlků“ v každém velkém městě západního světa.

Mnoho z „motýlků“, s kterými jsem dělal rozhovory za účelem této práce v současnosti už nežije.

⁸⁴ Výroční zpráva Projektu Šance, Poděbrady, 2004, str. 2.

8. Užitá literatura

- Peter I. Berger, Thomas Luckmann, *Sociální konstrukce reality*, Brno 1999
- Zygmunt Bauman, *Myslet sociologicky*, Praha 2000
- František Vrhel, „Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko“, Brno 2002, vyšlo v edici *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*, jako 4 díl
- Cathrin Schauer, *Kinder auf dem Strich, Bericht vom der deutsch-tschechischen Grenze*, Bad Honnef, 2003
- Petr Mareš, *Sociologie nerovnosti a chudoby*, Praha 1999
- Petr Weiss, Jaroslav Zvěřina, *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*, Praha 2001
- Ulrich Beck, *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage, London, 1992
- Petr Prokopík, *Hypermaskulinizace*, diplomová práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy 2001
- Michel Dorais, *Rent Boys, The World of Male Sex Workers*, McGill-Queen's University Press, Montreal, 2005
- Michel Dorais, *Don't Tell: The Sexual Abuse of Boys*, McGill-Queen's University Press, Montreal, 2002
- Howard Becker, *Outsiders: Studies in the Sociology of deviance*, New York: free press, 1966
- Roland Girtler, *Methoden der Feldforschung*, Böhlau Verlag- Wien- Köln-Weimar 2001
- Roland Girtler, *Der Strich – Das Geschäft mit der Sexualität*, Wien, 1987
- Roland Girtler, *Vagabunden in der Großstadt*, Stuttgart, 1980
- Roland Girtler, *Randkulturen, Theorie der Unanständigkeit*, Böhlau Verlag- Wien- Köln-Weimar 2003
- Christiane F., *Wir Kinder vom Bahnhof ZOO*, Hamburg 2006
- Milena Lenderová, *Chytila Patrola aneb Prostituce za Rakouska i Republiky*, Praha 2002
- Paolo Mantegazza, *The Sexual Relations of Nankine*, New York 1935
- Michel Foucault, *Dějiny Sexuality I, Vůle k Věděni*, Praha 1999
- Michel Foucault, *Dějiny Sexuality II, Užívání Slasti*, Praha 2003
- Michel Foucault, *Dějiny Sexuality III, Péče o Sebe*, Praha 2003
- Kingley Davis, „The Sociology of Prostitution“, In *American Social Review*, Vol. 2, No. 5, 1937, 744-755
- D.L. Davis, R.G. Whitten, „The Cross-Cultural Study of Human Sexuality“, In *Annual Review of Anthropology*, Vol. 16, 1987, 69- 98
- Jonathan Benthall, „Anthropology of Tourism“, In: *Anthropology Today*, Vol.4, No.3, 1988, 20-22

Mathew G. Gutmann, „Trafficking in Men: The Anthropology of Masculinity“ In *Annual Review of Anthropology*, vol. 26, 385- 409

AIDS, drogy a my - výroční zpráva z 12. mezinárodního semináře, Poděbrady 2003

Výroční zpráva Projektu Šance, pro 12. mezinárodní seminář, Poděbrady 2003

Zpráva o plnění Národního plánu boje proti komerčně sexuálnímu zneužívání dětí a jeho aktualizace na další období, Ministerstvo vnitra, obor bezpečnostní politiky, Praha 2004

Internetové zdroje:

www.sance.info 30.08.2006

www.rozkosbezrizika.cz 30.08.2006

www.sananim.cz 30.08.2006

www.drogy.net 30.08.2006

www.dropin.cz 30.08.2006

www.drogy-info.net 30.08.2006

www.aids-hiv.cz 30.08.2006

www.mvcr.cz 30.08.2006

www.mzcv.cz 30.08.2006

www.cerap.cz 30.08.2006

www.mladezcek.org 30.08.2006

9. Informátoři

László Sümegh, nar.1960 , zakladatel a hlavní koordinátor Projektu Šance, původní profesí výtvarník, maďarského původu

Honza, nar. 1977, 6 let závislý na pervitinu, na ulici od roku 1991, prostitut- motýlek, národnost - česká, žloutenka typu C

Pavel, nar. 1980, 7 let závislý na heroinu, na ulici od roku 1993, prostitut- motýlek, národnost - romská, žloutenka typu C

Dorota, nar. 1985, překupník drog, na ulici od roku 1996, prostitut- motýlek, národnost - česká

Černý Moravák, nar. 1975, 5 let závislý na pervitinu, na ulici od roku 1989, prostitut- motýlek, národnost – romská

Radoslav, nar. 1981, na ulici od roku 1994, prostitut- motýlek, národnost- slovenská

Héřečka, nar. 1970, na ulici od roku 1988, transexuál, prostitut- motýlek, národnost-romská, nemoc AIDS

Medvěd, nar. 1986, 2 roky závislý na pervitinu, na ulici od roku 2000, prostitut- motýlek, národnost - romská, žloutenka typu C

Rotveiller, nar. 1980, na ulici od roku 94, 4 roky trest v nápravném zařízení prostitut- motýlek, národnost - česká

Krysa, nar. 1977, 4 roky závislý na pervitinu, na ulici od roku 91, prostitut- motýlek, národnost - slovenská, žloutenka typu C

Panenka, nar. 1982, na ulici od roku 95, prostitut- motýlek, národnost- česká

Bůňo, nar. 1981, 6 let závislý na heroinu, na ulici od roku 94, prostitut- motýlek, národnost - romská, žloutenka typu C

Krocán, nar. 1968, na ulici od roku 1981, 8 let trest v nápravném zařízení, bývalý prostitut- motýlek, národnost – česká

Michal, nar. 1978, na ulici od roku 92, prostitut- motýlek, národnost- slovenská, žloutenka typu C

Deži – Afričan, nar.1984 na ulici od roku 2000, prostitut- motýlek, národnost- romská, slovenská, nemoc AIDS

Pavel, nar.1977, na ulici od roku 90, prostitut- motýlek, národnost- česká, žloutenka typu C

Alena. nar. 1972, na ulici od roku 1989, prostitutka, národnost česká, žloutenka typu C

10. Resumé

The present paper is concerned with male prostitutes, whom the author calls „butterflies“. Its aim is to portray this groups' everyday reality and life on the streets, however, the name of the city and their specific meeting points are to remain unrevealed.

According to their age, „butterflies“ can be divided into three groups, the oldest ending at the age of thirty, when „butterflies“ become literally unsellable. The social origin of „butterflies“ consists of several factors which are the cause of their ending up on the streets and selling their bodies. This „business“ is a predominantly seasonal issue, since the number of „butterflies“ severely increases during the summer months. As for their ethnic origin we can clearly conclude that above 50 % of the people earning their living as male prostitutes are ethnic Romas. The majority of „butterflies“ are heterosexually oriented. It is important to understand that their behavior can be completely explained by financial motivations, that is, they are merely trying to survive on the streets by any means possible. A unanimous community among „butterflies“ is non-existent, instead, they form systems of alliances, which occasionally cooperate. Their lack of self-reflection implies that they are often unable or unwilling to cope with their situation and pretend to „keep up their level“. This pretence may cause major psychological traumas and may even result in suicide. The main factors of a „butterfly's“ sellability are age, physical attractiveness and drug addiction. As for clients, in 50 % of all cases they are foreigners whose main motivations are the inexpensiveness and a certain exoticism of native „butterflies“. Half of them are bisexually oriented men.

The Project of Chance, where the author worked in the years 2003-04 provides counselling and assistance to „butterflies“. The paper discusses some other NGO efforts to solve the problem of male prostitution, and points out their unsuccessful and arbitrary nature. It also reflects on the national government's misinterpretation and non-understanding of this social phenomenon. The greatest problem that „butterflies“ working on the streets face is hunger and the question of accommodation. Presently no institutional facilities are ensured to provide these people with a complex care. In the winter „butterflies“ thus sleep in rented apartments and trains, and in city parks in the summer. At the present, 60 % of all „butterflies“ are addicted to some kind of drugs, the most frequent being heroin and pervitin. This addiction tremendously influences their falling ill with HIV or hepatitis (over 40 % are ill with hepatitis). Most of them are homeless with no chance for proper medical assistance and therefore dying on the streets.